

11556-72

SAĞIRLAR İLKOKULU ÖĞRETİM
PROGRAMLARINDA YER ALAN BEDEN
EĞİTİMİ DERSİ İLE İLGİLİ
AÇIKLAMALARIN VE BU
AÇIKLAMALARIN UYGULAMADA
GÖZÜNÜNDE BULUNDURULMA
DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)
Sendur PEKER
Eskişehir, 1997

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMİ ANABİLİM DALI

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ.

SAĞIRLAR İLKOKULU ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YER ALAN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALARIN
VE BU AÇIKLAMALARIN UYGULAMADA GÖZÖNÜNDE
BULUNDURULMA DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Koyu Bekir

Sendur PEKER

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Danışmanı: Prof.Dr. Süleyman ERİPEK

Eskişehir, 1997

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

14/08/97

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Sağırlar İlkokulu Öğretim Programında Yer Alan Bede Eğitimi Dersi ile ilgili Açıklamaların ve Bu Açıklamalar Bölümündeki hususların Uygulamada Gözönünde bulundurulma durumunun değeriendirilmesidir.

Araştırmada mevcut durumu ortaya konulması amaçlandığında "betimsel yöntem" izlenmiştir.

Araştırmada Programda yer alan hususlara dayalı olarak geliştirilen "Değeriendirme Aracı" ve "Gözlem Formu" kullanılmıştır.

Sağırlar İlkokulu Programında yer alan hususlar genelde işitme engellilerin eğitime uygun bulunmuştur.

Programda yer alan hususların genellikle beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulduğu gözlenmiştir. Yalnızca, öğretmenin öğrencilerle sözel iletişimine ilişkin hususların uygulanmasında problemler bulunmaktadır.

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the directions about the content of Physical Training course which takes place in the curriculum of Sağırlar İlkokulu. Besides these directions the application of these directions will also be evaluated.

Since the purpose of the study is to reveal the present situation of Physical training course descriptive method has been used.

For data collection an evaluation guide and an observation guide both of which were development according to the items covered in the program has been used.

It has been found that most of the items in the program of Sağırlar İlkokulu are appropriate for the education of hearing of hearing impaired children.

It has also been observed that mentioned in the program one applied during the physical training courses. However, the teacher has problems in the applicaiton of the points about oral interaction with students.

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

<u>ÇİZELGE</u>	<u>Sayfa No</u>
1. Sağırlar Sanat Ortaokulu Haftalık Ders Dağılımı.....	14
2. Okullar ile Okulların Şube ve Öğrenci Sayılarına Göre Dağılımı.....	22
3. Uzmanların Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi Bölümünde Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	28
4. Uzmanların Öğretmenin model Olması Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	29
5. Uzmanların Hareket Eğitimi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	31
6. Uzmanların Hataların Düzeltilmesi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	32
7. Uzmanların Diğer Hususlar Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	33
8. Uzmanların Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	35
9. Uzmanların Öğretmenin Model Olması Bölümünde Yer Alan Maddelere verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	36
10. Uzmanların Hareket Eğitimi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	37
11. Uzmanların Hataların Düzeltilmesi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	38
12. Uzmanların Diğer Hususlar Bölümünde Yer Alan Maddelere verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	39
13. Öğretmenin Öğrencilerle İletişimine İlişkin Gözlem Sonuçlarının Dağılımı.....	41
14. Öğretmenin Model Olmasına İlişkin Gözlem Sonuçlarının Dağılımı.....	42
15. Hareket Eğitimine İlişkin Gözlem Sonuçlarının Dağılımı.....	43
16. Hataların Düzeltilmesine İlişkin Gözlem Sonuçlarının Dağılımı.....	44
17. Diğer Hususlara İlişkin Gözlem Sonuçlarının Dağılımı.....	45

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bireysel farklılıklar, belirli bir derece ya da yerden sonra öğrencinin normal eğitim olanaklarından yararlanmasını çeşitli derece ve biçimlerde etkiler (Eripek, 1992). Bu farklılıklar bireyleri özel eğitime muhtaç kılar. Özel eğitimle ilgili değişik tanımlar yapılmaktadır. Eripek'in (1989) Hallahan'dan (1978) aktardığına göre, özel eğitim, "ayrıcalıklı çocukların farklı eğitim gereksinimlerini karşılamada özel olarak düzenlenmiş olanakların tümü" olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'de özel eğitim uygulamalarının yasal dayanağını oluşturan 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu'nda Özel Eğitim:

özel eğitime muhtaç çocukların eğitimleri için özel olarak yetiştirilmiş personel ve geliştirilmiş eğitim programları ile bu çocukların özür ve özelliklerine uygun ortamda sürdürülen eğitim" olarak tanımlanmıştır (M.E.B., 1993).

Özel eğitime muhtaç çocuklarla ilgili olarak değişik tanımların yapıldığı görülmektedir. Eripek (1985), "normallerden farklı özellik ya da yetenekleri nedeniyle normal eğitim olanaklarından, kapasiteleri ölçüsünde, yeterince yararlanamayan çocuklar" olarak tanımlamaktadır.

Özel eğitime muhtaç çocukların bir bölümünü işitme engelli çocuklar oluşturmaktadır.

Problem

İşitme Engelliler

Yazılı kaynaklarda ve konuşma dilimizde işitme engelli anlamında, işitme özürlü, sağır, dilsiz, sağır-dilsiz, ahraz, ağır işiten gibi farklı terimler kullanılmaktadır (Eripek, 1992).

İşitme engellilere ilişkin olarak kullanılan terimlerde olduğu gibi, tanımlarda da farklılıklar vardır. Özsoy (1996), işitme engellileri sağır ve ağır işitenler olarak iki gruba ayırarak tanımlamaktadır. Buna göre:

Sağırılar: Düzeltildikten sonra iyi işiten kulağındaki işitme kayıpları 70 dB ve daha fazla olanlara sağır denilir. Diğer bir deyimle, gerekli düzelmelerden sonra işitme kayıpları ana dilini konuşmayı olağan yollardan öğrenmeyi engelleyecek kadar fazla ve bu yüzden özel eğitim gerektirenler.

Ağır İşitenler: Düzeltildikten sonra iyi işiten kulağındaki işitme kayıpları olağan yolladan ana dilini öğrenmesini ağırlaştıracak derecede olup bu yüzden özel eğitim gerektiren kişiler olarak tanımlanmıştır.

Bu tanım daha sonra Milli Eğitim Bakanlığınca 1983 yılında yayınlanan Özel Eğitim Okulları Yönetmeliği'nde de aynen benimsenmiştir (M.E.B., 1991).

Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenen 1. Özel Eğitim

Konseyn'de işitme engelliler, "İşitme duyarlılıkları gelişim, uyum, özellikle iletişim görevlerini yerine getirmedeğinden dolayı özel eğitim gerektirenler" şeklinde tanımlanmıştır (M.E.B., 1991).

İşitme Engelli Çocukların Sınıflandırılması

İşitme engelli çocuklar homojen bir grup olmayıp aralarında farklılıklar söz konusudur. Bu nedenle bu çocukların sınıflandırılmasına gereksinim duyulmuştur. Sınıflandırmada temel amaç, çocukları yalnızca gruplamak değil, onların daha iyi tanımlanmalarına, eğitim gereksinmelerine uygun düzenleme ve planlamanın yapılmasına yardımcı olmaktır (Eripek, 1989).

İşitme engelli çocukların tanımlanmasında olduğu gibi sınıflandırılmasında da farklılıklar görülmektedir. İşitme engellilere ilişkin yapılan sınıflandırmalarından bazıları şöyledir.

Martin (1988), işitme kaybının yerini esas alan bir sınıflama yapmıştır. Buna göre:

- a. İletimsel İşitme Özürlü: Ses dalgaları hava yoluyla dış ve orta kulağı aşır, çeşitli nedenlerden iç kulağı ulaşamıyorsa iletimsel işitme özürlü olarak adlandırılır.
- b. Duyusal-Sinirsel İşitme Özürlü: Ses dalgaları dış ve orta kulağı normal bir biçimde geçerek iç kulağı ulaşır. Fakat, iç kulakta veya sinirlerdeki bir bozukluktan dolayı beyne ulaşamazsa bu tür özürülülerin duyusal-sinirsel işitme özürülüler olarak adlandırılacağını belirlemektedir.

Moore (1987), işitme kaybının derecesini gözönüne alarak işitme engellileri 4 düzeyde sınıflamıştır.

1. Düzey: İşitme kayıpları 35-55 dB arasındadır. Bu bireyler özel bir sınıf ya da okula ihtiyaç duymamakla birlikte, devamlı özel konuşma,

İşitme dil yardımına gereksinim duymaktadırlar.

2. Düzey: İşitme kayıpları 56-69 dB arasındadır. Bu bireyler bazen özel sınıf ya da okula gereksinim duyarlar. Devamlı olarak özel, işitme dil ve konuşma eğitimine gereksinimleri vardır.
3. Düzey: İşitme kaybı 70-89 dB arasında olanlardır. Bu bireylerin de özel okula veya sınıfa gereksinimleri vardır. Sürekli özel konuşma, işitme ve dil eğitimine gereksinim duyarlar.
4. Düzey: İşitme kayıpları 90 dB ve üzerinde olan işitme engellilerdir. Bunlarda 3. düzeydeki bireylerle aynı gereksinim içindedirler.

Özsoy (1996) işitme engellilerin, “işitme kaybının derecesi, oluş zamanı, oluş biçimi, nedeni, süregenliği ve yerine göre” altı gruba ayırarak sınıflamıştır.

İşitme Engellilerin Eğitimleri

İşitme engellilerin eğitimine ilişkin çalışmalar M.Ö.7. yy'a kadar dayanmaktadır. İşitme engellilerin eğitiminde günümüzdeki duruma gelinceye kadar değişik aşamalardan geçilmiştir. Bu aşamalar, eğitim önlemlerinde, kurumlarda, yöntemlerde ve kullanılan araçlarda olmuştur.

Eski çağlarda işitme engelli bireyler, hor görülmüş, hakları kısıtlanmış, eğitim verilmeyerek toplumdan soyutlanmıştır. Daha sonra bunların eğitimine bireysel olarak başlanmıştır. Fransa'da Abbe'de L'epe'e tarafından ilk işitme engelliler okulu, 1755 yılında zengin ailelerin işitme engelli çocuklarına eğitim vermek amacıyla açılmıştır. Bu okullar zamanla çoğalmıştır. Önceleri bu okullarda eğitim, öğretmen olmayanlar tarafından yürütülürken daha sonra işitme engelliler alanında eğitim almış öğretmenler tarafından

yürütülmeye başlanmıştır. İlk yıllarda yetişkin işitme engelli bireylere eğitim verilirken, daha sonraları çocuğun işitme engelli olduğu anlaşıldığı andan itibaren eğitim vermenin yolları aranmıştır. Önceleri, işitme engellileri konuşturmayı amaçlayan sözlü yöntem tek başına kullanılmaya başlanmış, şimdilerde sözlü yöntemin doğal işaretlerle desteklenmesi benimsenmiştir. En önemlisi teknolojik gelişmelere paralel olarak işitme cihazlarının geliştirilmesiyle, işitme engellilerin eğitiminde önemle mesafeler katedilmiştir (Özsoy, 1996, Yıkış, 1990).

İşitme engelli çocukların eğitimleri, normal çocuklar için belirlenmiş eğitim kademelerinde gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte bu çocukların eğitimleri normal çocukların eğitimlerinden farklı ortam ve düzenlemeleri gerektirmektedir. Bu ortam ve düzenlemeler yatılı okul ortamından, normal sınıf ortamlarına değin çeşitlilik göstermektedir. Son yıllarda kaynaştırma yaklaşımı içerisinde işitme engelli çocukların eğitim gereksinmelerinin normal sınıf ortamlarında, onları yaşitlarından ayırmadan karşılanması yoluna gidilmektedir (Eripek, 1990).

İşitme Engellilerin Eğitiminde Kullanılan Yöntemler

Normal bireylerde olduğu gibi işitme engellilerde de eğitimin amacı, bireyleri yaşama ve bir üst öğrenime hazırlamaktır.

İşitme engellilerin karşılaştıkları çoğu engel dil ve konuşma becerilerine ya da bunun dolaylı etkilerine ilişkindir. İşitme engellilerin eğitimini normallerden ayrı kılan en önemli husus, dil ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde kullanılan yöntemler olmaktadır (Eripek, 1992).

İşitme engellilere dil ve konuşma becerilerinin

kazandırılmasında farklı yöntemler uygulanmaktadır. İlgili kaynaklarda bu yöntemler: İşaret (Manuel), Sözlü İletişim (Oral), Karma Yöntem olarak üç kümede taplanmaktadır. Bu yöntemlerin uygulama boyutunda kendi içerisinde önemli farklılıklar olduğu görülmektedir (Özsoy, 1996; Kırcaali-İftar, 1990).

İşaret Yöntemi: İletişim için beden hareketlerinden, (el, kol, parmak) oluşan görsel uyarıların ve alıcıların kullanıldığı yöntem olarak tanımlanabilir. Bu yöntem işitme engellilerin eğitiminde okulculuğa geçilmesiyle kullanılmaya başlamıştır (Özsoy, 1996; Çağlar, 1985).

Günümüzde işaret yönteminin değişik uygulama biçimleri görülmektedir. Bunlardan biri “İşaret Dili” diye adlandırılan işaretlerin fikirler ve cisimlere benzetilmeye çalışıldığı uygulama biçimidir (Özsoy, 1985). Örneğin; Türkçe de baba kavramının işaretinin, Türk toplumunda erkeğin simgesi olan bıyıkla özdeşleştirilerek ifade edilmesi gibi.

Diğer bir uygulama biçimi ise, “Parmak Alfabeti” olarak adlandırılan yöntemdir (Özsoy, 1985). Bu yöntemde harfler bir veya iki elin parmakları kullanılarak yazılmaya çalışılmaktadır. Ancak, bu uygulamanın olabilmesi için, işitme engelli çocuğun yazı dilini bilmesi gereklidir.

Bir diğer uygulama biçimi ise, “belgeli” (işaretli) konuşmadır. Bu türde, her bir ses için özel bir işaret kullanılmaktadır.

Bu yöntem savunucularına göre, dengeli ve uyumlu bir işitme engelli birey, duygu ve düşüncelerini en iyi şekilde ifade edebilen bireydir. İşitme engelli bireyle işitenlerin taklitçisi değil, mutlu

sağır bireyler olmalıdırlar. Bu hedefe ulaşmak için, işaret dilinin anadil olarak öğretilmesini, sözel dilin ise yabancı dil olarak sonradan kazanılması gerektiğini öne sürmektedirler (Kırcaali-İftar, 1990).

Sözlü İletişim Yöntemi: İşaret yönteminin tamamen tersidir. İşitme engelli çocuğun konuşmaları anlayarak, içinde bulunduğu toplumdaki normal bireylerle sözel iletişim kurabilmesini hedefleyen bir yöntemdir (Özsoy, 1992; Tüfekçioğlu, 1992; Kırcaali-İftar, 1990).

Bu yöneme göre, işitme engelli çocukların büyük çoğunluğu, erken tanındığı ve buna bağlı olarak cihazlandırıldığı ve işarete dayalı iletişime hiç yer verilmediği takdirde sözel dil becerilerini kazanabilmektedir (Kırcaali-İftar, 1990; Clark, 1988).

Sözel iletişim yönteminde kendi içinde değişik uygulamaları vardır. Bunlar kısaca şu şekilde açıklanabilir:

a. **Arı Sözlü İletişim:** Dudaktan anlamaya dayalı olarak çocuğun hiçbir işaret kullanmasına izin vermeden, konuşulanı anlayabilir hale getirmeyi amaçlayan uygulama biçimidir.

b. **Çok Duyulu Sözlü İletişim:** Bu uygulama, arı sözlü iletişime benzemekle birlikte, anlama ve konuşulanı okuma yazma ile çok yönlü bağlantılı olduğunu savunulmaktadır (Özsoy, 1992).

c. **İşitsel-Sözel Yaklaşım:** Bu yaklaşıma göre, her işitme engelli çocukta işitme kalıntısı vardır. İşitme engelli çocuk erken tanılanarak, uygun işitme cihazı yardımı ile işitme kalıntısından maksimum düzeyde yararlandırıldığında ve zengin dil girdisi ile

görülmektedir. Bazı ülkelerde en az lisans düzeyinde eğitimle, işitme engellilerin formasyonuna sahip öğretmenler yetiştirilmektedir. Bazı ülkelerde ise bu eğitim yüksek lisans ve doktora düzeyinde olabilmektedir. Ayrıca, normal okullarda görevli öğretmenlerin, hizmet içi eğitim, kurslar, sertifika programları ile yetiştirilerek bu çocukların eğitiminde görevlendirildiği görülmektedir (Özer, 1995; D.P.T., 1992).

Sözlü İletişim Yöntemine Göre İşitme Engellilerin Eğitiminde Gözönünde Bulundurulacak Hususlar

İşitme engelli çocukların eğitimlerinde gözönünde bulundurulacak hususlar, benimsenen eğitim yöntemine göre değişiklikler göstermektedir. Sözlü iletişim yöntemine göre, öğretmenin işitme engellilerin eğitiminde gözönünde bulunduracağı hususlar çeşitli boyutlarda ele alınabilir.

Sınıf Düzeni: Sınıf içerisinde sesin yankı yapmasını ve dışardan gelecek olan sesleri önlemek için öncelikle akustik kaplamanın yapılması gereklidir. Öğrencilerin arka arkaya değil U şeklinde oturmaları sağlanmalıdır. Bu durum, öğrencilerin birbirlerinin ve öğretmenlerin yüzünü görmelerini sağlayacağından öğrencilerin konuşmaları anlamalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca, ışık öğretmenin önünden, öğrencilerin arkasından gelecek şekilde sınıf düzenlenmelidir.

Konuşma Biçimi: Öğretmenin konuşmaları, normal bir insanla konuşuyor gibi olmalı, bağırarak yavaş tempoda, abartılı dudak hareketleriyle konuşmamalıdır. Bunlar konuşmanın doğallığını bozmaktadır. Öğretmen düzgün, sakin ve açık konuşmalıdır.

desteklendiğinde, normal bireyler gibi toplumun bir parçası olacağını ileri sürmektedir. Bu yöntemde, işitme kalıntısı ayrıca dudaktan okuma ile desteklenmelidir (Tüfekçioğlu, 1995; Uzun, 1995; Belgin, 1990).

Karma Yöntem: İşaret ve sözlü iletişim yöntemlerinin etkin yönlerinin alınarak işitme engelli bireyin içinde bulunduğu toplumda geçerli olan her türlü iletişim yollarından yararlanmayı amaçlayan, ayrıca her iki yöntemin birlikte kullanılmasını öne süren bir yöntemdir (Özsoy, 1985; Kırcaali-İftar, 1990).

Bu yaklaşıma göre, hiçbir yöntem tüm işitme engelli çocuklar için uygun ve verimli olamaz. Her şeyden önce, bazı işitme engelli çocukların (sayıca çok az da olsalar) hiç işitme kalıntısı yoktur, kendilerine işitme cihazı takıldığında, sese değil titreşime tepkide bulunmaktadır. İkinci olarak işarete dayalı iletişim biçimlerinin sözel iletişim biçimleri ile birlikte kullanılması daha iyi iletişim kurmayı sağlamaktadır. Bu nedenle, her bir işitme engelli çocuk için en elverişli olan iletişim biçimleri biraraya getirilerek kullanılmalıdır. Karma yaklaşım, sözel yaklaşımca öne sürülen, işaret kullanımının sözel dil gelişimini olumsuz yönde etkilediği görüşüne de katılmamaktadır (Kırcaali-İftar, 1990).

İşitme engellilerin eğitiminde kullanılacak yöntemler konusunda tartışma, henüz durulmuş değildir. Söylenebilecek en doğru söz, her dilde ve her sağıra uygun olacak, her öğretmenin rahatlıkla uygulayabileceği tek ve en iyi yöntemin bulunmadığıdır” (Özsoy, 1985).

İşitme engellilerin eğitiminde yukarıda sıralanan yöntemleri uygulayabilmek için özel olarak yetiştirilmiş öğretmene ihtiyaç vardır.

İleri ülkelerde işitme engelli çocuklara eğitim verecek öğretmenlerin yetiştirilmesinde değişik yollar izlendiği

Tahtayı Kullanma: İşitme engelli öğrenciler, konuşulanları anlamada görsel öğelerden de yararlandığından, öğretmen tahtayı kullanırken ve öğrencilere arkası dönük olduğu durumlarda konuşmamaya özen göstermelidir.

İletişim Kazaları: İşitme engelli öğrenciler, zaman, zaman öğretmen konuşmalarını anlamayabilir veya yanlış anlayabilirler. Bu durumlarda öğretmen öğrencinin cesaretini kırmayarak, anlaşılmayan konulara açıklık getirmelidir.

İşaret dilinin kullanımı, sözel dil gelişimini olumsuz yönde etkileyeceğinden ve sözel dil kullanma ihtiyacını ortadan kaldıracığından, öğretmen sürekli sözel iletişimde bulunmalıdır.

Tutum ve Davranışlar: İşitme engellilerin de herşeyden önce bir insan olduğu, onların da diğer bireyler gibi eğitim öğretim hakkına sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu yönüyle reddedici ya da itici davranışlarda bulunulmamalıdır. Aynı şekilde koruyucu ve kollayıcı tutum ve davranışlar takınmak da, sakıncalıdır. İşitme engelli çocuğun da diğer çocuklar gibi aynı gereksinimlere sahip olduğu unutulmamalıdır (Eripek, 1992; Belgin, 1995).

Türkiye’de İşitme Engellilerin Eğitimi

Türkiye’de işitme engellilerin eğitimi, İstanbul’da 1889’da Ticaret Mektebi içinde başlamıştır. Gündüzlü olan bu okulun öğrencileri 1912 yılında Darülaceze’ye aktarılmıştır. İkinci Sağırlar Okulu Fuat Bey tarafından 1923 yılında İzmir’de açılmıştır. Bu okul 1924-1925 yıllarında Sağlık Bakanlığı’na bağlanmıştır. Üçüncü olarak 1944 yılında İstanbul’da bir dernek tarafından Özel Sağır Dilsiz ve Körler Okulu açılmıştır. İzmir’deki okul 1951, İstanbul’daki okul da 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca

devralınmıştır. Böylece 1951 yılından bu yana Türkiye’de işitme engellilerin eğitimi Milli Eğitim Bakanlığınca sürdürülmektedir.

Türkiye’de, özel eğitime muhtaç bireyler içerisinde yer alan işitme engellilerin sayısı kesin olarak bilinmemekle beraber, uluslararası oranlar kullanılarak yapılan tahminle 0-18 yaş grubunda yaklaşık 162 bin işitme engelli olabileceği tahmin edilmektedir. Bu öğrencilerin yaklaşık %5.75’lik bir bölümü eğitim öğretim olanaklarından yararlanmaktadır (Özsoy, 1996; M.E.B., 1997).

Türkiye’de işitme engellilere Milli Eğitim Bakanlığı, gönüllü kuruluşlar ile üniversitelerin çeşitli birimlerinde özel eğitim hizmetlerinin sunulduğu görülmektedir. Bu hizmetler Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı yatılı okullarda yoğunlaşmaktadır. Bu okullar anaokulu, ilkokul, sanat ortaokulu ve çok programlı liselerdir (M.E.B., 1997).

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, işitme engelliler okulları bünyesinde 43 okul öncesi eğitim kurumu bulunmasına rağmen, sadece iki okulda ana sınıfı bulunmaktadır. 1996-1997 eğitim-öğretim yılında 43 anaokulu, ilkokul ve sanat ortaokuluna 6446 öğrenci devam etmektedir. Bu okullara yatılı öğrencilerin yanısıra gündüzlü öğrencilerde kabul edilmektedir (M.E.B., 1997).

Türkiye’de işitme engellilerde lise uygulamasına ilk defa Anadolu Üniversitesi bünyesinde yer alan İşitme Engelli Çocuklar Eğitim ve Araştırma Merkezi’nde (İÇEM) 1989 yılında başlanmıştır (Tüfekçioğlu, Erdiken, 1991). Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak 1995 yılından itibaren çok programlı liseler açılmaya başlanmıştır. 1996-1997 eğitim-öğretim yılında 6 çok programlı

liseye 463 öğrenci devam etmektedir (M.E.B., 1997).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarda özel sınıf uygulamaları ile, normal ilkokul, ortaokul, lise ve meslek liseleri bünyesinde kaynaştırma uygulamalarına, 1996-1997 eğitim öğretim yılında 2029 öğrenci devam etmektedir (M.E.B., 1997). Kaynaştırma uygulaması olarak adlandırılmasına rağmen, bu çocuklara kaynak oda ve gezici öğretmen gibi destek eğitim hizmetlerinin verilmediği görülmektedir. “Kaynaştırma adı verilen programlarda, öğrencilerin gereksinimleri ve performansları dikate alınmadan normal okul programlarına ve sınıf düzenlemelerine uydurulmuştur” (Özyürek, 1989).

Yükseköğretim düzeyinde işitme engellilere eğitim veren ilk yüksekokul Anadolu Üniversitesi bünyesinde 1993-1994 eğitim-öğretim yılında açılan Engelliler Entegre Yüksekokulu’dur. Yüksekokulda, Yapı Ressamlığı, Bilgisayar dallarında önlisans, Mimarlık, Seramik, Grafik dallarında ise lisans düzeyinde eğitim verilmektedir (Özsoy, 1996).

Türkiye’de işitme engellilerin eğitiminde sözlü iletişim yönteminin uygulanması yönetmelik ve program gereğidir (Eripek, 1992; M.E.B., 1992). Ancak, uygulamada buna uyulduğunu söylemek oldukça güçtür. Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 1992 yılında yapılan bir araştırmada özel sınıfların %11’inde, işitme engelliler okullarının ise %25’inde bu yöntemin uygulanmadığı görülmektedir. Özyürek’e göre de (1989), ülkemizde işitme engelliler için açılan özel sınıflarda ve okullarda, çok uzun süreden beri oral yaklaşım kisvesi altında işaret yaklaşımı kullanılarak eğitim öğretim yapılmaktadır.

Anadolu Üniversitesi bünyesinde yer alan İÇEM benimsediği yöntem açısından Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel sınıf ve işitme

engelliler okullarından farklılık göstermektedir. Bu merkezde işitme engelli çocuklar; gelişim özellikleri, performansları ve gereksinimleri dikkate alınarak yeni düzenlemelere gidilmiştir. Çocuklar 3-4 yaşlarında okul öncesi eğitime alınmakta, ayrıca aile eğitim programı uygulanmaktadır. İşitme engelli çocukların mümkün olduğu ölçüde normal akranları arasında eğitilmeleri tercih edilmektedir. Doğal-ışitsel Sözel Yöntem uygulanarak, çocuklara zengin iletişim ortamları sağlanmakta, çocuklar okul içinde ve dışında sürekli sözlü iletişimde bulunmaktadırlar. Merkez bu yönleriyle ülkemiz ve diğer birçok ülke için işitme engelli çocukların eğitiminde bir model oluşturmaktadır. Bu yöntemin ülke geneline yaygınlaştırılması amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan, Eskişehir Ahmet Yesevi İşitme Engelliler Okulu ile Ankara Kemal Yurtbilir İşitme Engelliler Okulu'nda bu yöntem uygulanmaktadır (Eripek, 1992; D.P.T. 1992).

Türkiye'de 1983 yılına kadar işitme engelli çocuklara eğitim verecek öğretmenler, hizmetiçi eğitim ve sertifika programları ile yetiştirilmeye çalışılmıştır. İlk defa 1983 yılında Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde işitme engellilere öğretmen yetiştirilmesi amacıyla Program açılmıştır. Lisans düzeyinde olan bu Program 1987 yılından itibaren ilk mezunlarını vermeye başlamıştır. Programdan 1997 yılına kadar 292 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İşitme Engelliler Okullarında Sınıf Öğretmeni olarak görev yapmaktadırlar (Özer, 1995). Bu bölümden mezun olanların ihtiyaca cevap verememesinden dolayı hizmetiçi eğitim yoluyla işitme engellilere öğretmen yetiştirilmesine devam edilmektedir.

İşitme Engelliler Sanat Ortaokulu

İşitme Engelliler Sanat Ortaokullarına ilkokulu bitiren 16 yaşını geçmemiş işitme engelli öğrenciler sınavla kabul edilmektedirler. Sınıflar 10-15 kişiliktir. Bu okullarda dengi okullardaki dersler ve ders programlarının aynen uygulanması benimsenmiştir. Genel bilgi derslerinin yanısıra öğrenciler, bilgi yetenek ve cinsiyetlerine göre, biri esas diğeri de yardımcı sanat dalı olmak üzere iki alanda yetiştirilmektedirler (Özsoy, 1996; M.E.B., 1997).

İşitme Engelliler Sanat Ortaokullarındaki dersler ve derslerin haftalık dağılımı Çizelge 1’de sunulmuştur (M.E.B., 1990, s. 76).

ÇİZELGE 1
Sağırılar Sanat Ortaokulu Haftalık Ders Dağılımı

Genel Bilgi dersleri	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Türkçe	5	5	5
Ses Eğitimi Artikülasyon	1	1	1
Dudaktan Okuma	1	1	1
Matematik	4	4	4
Fen Bilgisi	4	4	4
Milli Tarih	2	2	-
Milli Coğrafya	2	2	-
Vatandaşlık Bilgileri	-	-	3
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	2	2
Beden Eğitimi	2	2	1
Resim-İş	1	1	1
Genel Bilgi Ders Saatleri Toplamı	24	24	24
Meslek Dersleri	14	14	14
Ev Ekonomisi	2	2	2
Mesleki Ders Saatleri Toplamı	16	16	16
Genel Toplam	40	40	40
Rehberlik ve Eğitici Çalışma	3	3	3

Çizelge 1'de görüldüğü gibi, İşitme Engelliler Sanat Ortaokullarında, dengi okullardaki, Yabancı Dil ve Müzik derslerinin yerine, Dudaktan Okuma ile Ses Eğitimi Artikülasyon derslerine yer verilmiştir. Bu dersler ve meslek dersleri dışındaki derslerde uygulanan programlar, dengi okullarda uygulanan programlardan herhangi bir farklılık göstermektedir (M.E.B., 1990). Genel Bilgi Dersleri içerisinde yer alan Beden Eğitimi Dersi, 1. ve 2. sınıflarda haftalık ikişer saat, 3. sınıflarda ise bir saat olarak yer almaktadır.

Beden Eğitimi Dersleri

Genel Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, toplumsal sorunların çözümünde de güçlü bir araçtır. Beden eğitimi faaliyetleri bireylerin fizik kondisyonlarını ve motor becerilerini geliştirir. Beden eğitiminin bu işlevleri engelli bireyler için de geçerlidir (Ö.S.F. 1994; Yorgancıoğlu, 1992).

Günümüzde engellilerde beden eğitimi bir rehabilitasyon aracı olarak değerlendirilmektedir. Beden eğitimi faaliyetleri engellilerin toplum ile daha yakın bir iletişime girerek kendilerine ve topluma yararlı üretken bireyler olmalarına yardımcı olmaktadır.(Can ve Diğerleri, 1993; Shephard, 1991).

Beden Eğitimi Derslerinde Gözönünde Bulundurulacak Hususlar

İşitme engelliler Sanat Ortaokulları Beden Eğitimi dersleri için ayrı bir program hazırlanmalıdır. Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarının Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile ilgili

açıklamalar bölümünde, normal ilk ve ortaokullarda uygulanan beden eğitimi programlarının Sağırılar ilkokulu, ortaokulu ve sanat ortaokulu öğrencileri içinde uygulanacağı belirtilmiştir. Uygulama esnasında gözönünde bulundurulacak hususlar maddeler halinde sıralanmıştır.

- a) İşitme özürlülere ait okullarda bu dersin, amacına uygun olarak işlenebilmesi için, işitme özürlülerin görme yoluyla öğrenebildiklerini dikkate almamız gerekmektedir. Bu sebeple uygulanacak beden eğitimi faaliyetlerinin, önce öğrenciler tarafından izlenmesi sağlanmalı, sonra öğrencilere yaptırılmalıdır. Görülen hatalar anında düzeltilmelidir.
- b) Dersle ilgili açıklamalar, öğrencilerin hepsinin öğretmenin yüzünü ve dudaklarını görebileceği yerden (en az 75 cm. en çok 3 m.) uzaktan sesli olarak yapılmalı, ışığın öğrencilerin arkasından öğretmenin önünden gelmesine dikkat edilmeli hiçbir zaman öğrencilerle yüzyüze gelmeden ders işlenilmemelidir.
- c) Öğrencilerin, öğretmenin konuşmalarının kolay anlayabilmeleri bakımından sıralanmaları, derinliğine ve genişliğine 3 metreden fazla olmamalıdır.
- d) Konuşmalar normal bir insanla konuşuyor gibi olmalı, aşırı yüz hareketlerinden kaçınılmalıdır.
- e) Öğretmen vereceği komut ve ritimleri önce kendisi üzerinde kısa bir pratik yaparak, değişik duruş şekilleriyle (yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uygulamalı, daha sonra öğrencilerin bu uygulamalara alışmalarını sağlamalıdır.
- f) Ritim çalışmaları sırasında, gerekli araçlar (davul, trampet, def, cimnastik sopası, zil vb.) öğrencilerle yüzyüze gelerek kullanılmalıdır.)
- g) Düzen alıştırmaları yapılırken verilen komut ve ritimlere önce öğrencilerin serbest çalışmaları sağlanmalı, sonra 3(er, 4'er ve daha büyük gruplarla, en son da sınıfın tamamı ile uygulamalar yapılmalıdır.
- h) Öğrencilerin özürlerinin yarattığı durumlardan dolayı yaptıkları yanlışlıkları farkedemeyip, doğru yaptıklarını söyleyebilirler.

Öğretmen onların bu durumlarını düşünerek daha yakından ilgilenmeli, öğretimde basamaklama esaslarına dikkat edilmeli, doğabilecek tehlikelere karşı önleyici önlemleri almalıdır.

- ı) Konular, öğrencilerin gelişim özellikleri gözönünde bulundurularak seçilmiştir. Uygulama esnasında, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.
- i) Bede eğitimi ve spor çalışmalarında hareket eğitimi üç basamakta gerçekleştirilir.
 - I. Basamak: Hareket öğretmen tarafından kısaca açıklanarak aynı hareketlerin öğrencilere resimleri, filmleri, vb. gösterilir. Gerekli eğitim araçları kullanılarak hareketin öğrenci tarafından en iyi şekilde öğrenilmesi sağlanır.
 - II. Basamak: Hareket öğretmen tarafından birkaç tekrarla yapılarak öğrencilere tek tek uygulanır. Kaba formu kavratılır.
 - III. Basamak: Hareket, akıcı bir şekilde yapılabilmesi için, değişik bağlantılarla ve çeşitli araçlar kullanılarak yeterince tekrarlatılır. Öğretmen yapılan yanlışları öğrencilerin tamamının görebileceği şekilde doğrusunu yaptıktan sonra, yanlış hareket yapan öğrencilerin tekrar yapmasını sağlar. Yanlışların yerleşmesini önlemek için anında gerekli düzeltmeleri yapar (M.E.B., 1988: 1992, s. 187).

Bugüne değin yukarıda sıralanan hususların dikkate alındığı konusunda kuşkular ifade edilmektedir. Ancak bu kuşkular günümüze değin herhangi bir değerlendirmeye konu edilmemiştir. Araştırmanın konusu bu gereksinimden kaynaklanmıştır.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı Sağırlar İlkokulu Öğretim Programlarının “Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile ilgili Açıklamalar” Bölümünde yer alan hususların geçerliliğinin ve sağırlar sanat ortaokulu beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulma durumunun değerlendirilmesidir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Programda yer alan hususların geçerliliği nedir?

a) Hususlar işitme engellilerin eğitimi ile doğrudan ilişkili midir?

b) Hususlar işitme engellilerin eğitimine uygun mudur?

2. Programda yer alan husuların, sağırlar sanat ortaokulu beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulma durumu nedir?

nem

Bu araştırma sonunda elde edilecek olan bulguların,

a) işitme engellilerle çalışan beden eğitimi öğretmenlerine bilgi vereceği,

b) işitme engelliler beden eğitimi ders programlarını geliştirme çalışmalarına işık tutacağı,

c) işitme engelliler arasında spor organizasyonları düzenleyen kurum ve kuruluşlar ile bu organizasyonlarda görev alan, antrenör, hakem vb. personele bilgi vereceği,

d) zel eğitim okulları ders programlarının uygulama esaslarını değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapacak araştırmacılara model oluşturacağı mit edilmektedir.

Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlardan hareket edilecektir.

1. Yapılan gözlemler, ğretim yılı boyunca yapılan beden eğitimi derslerine genellenebilir.

2. Gözlemcilerin varlığı derslerin her zaman ki işleyişini etkilememiştir.

3. Değerlendirme aracında beş bölüm altında grupe edilen maddeler, programda belirtilen hususları betimlemektedir.

Sınırlılıklar

1. Programda yer alan hususların, işitme engellilerin eğitimleriyle doğrudan ilgisine ve işitme engellilerin eğitimlerine uygunluğuna ilişkin bulgular uzman görüşleriyle sınırlıdır.

2. Programda yer alan hususların uygulamada gözönünde bulundurulma durumunun belirlenmesi öğretmenler tarafından yapılacak gözlemlerle sınırlıdır.

3. Gözlemler her sınıf için en az birer ders saatlik süreyle sınırlıdır.

Tanımlar

Araştırmanın anlamını kolaylaştırmak için araştırmada kullanılan bazı terimlerin tanımları yapılmıştır.

Özel Eğitim : Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimleri için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ile bu çocukların özür ve özelliklerine uygun ortamda sürdürülen eğitimidir (Özsoy, 1989).

İletişim : Bir mesajın bir noktada veya noktalarda aynen veya yaklaşık olarak gerçekleştirilmesidir (Konrot, 1995).

İşitme Özürlü : İşitme özüründen dolayı özel eğitimi gerektiren kişiler işitme özürüdürler (Özsoy, 1996).

Kaynaştırma : Normalleştirme çabasının bir basamağı olan kaynaştırma bireyselleştirilmiş eğitim plan ve programları içerisinde, uygun görülen engelli çocuklarla normal akranlarını belirli srelerde eğitim ve sosyal yönlerden bütünleştirmektedir (Eripek, 1986).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı Sağırlar İlkokulu Öğretim Programlarının “Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile İlgili Açıklamalar” Bölümünde yer alan hususların Sağırlar Sanat Ortaokulu Beden Eğitimi Derslerinde gözönünde bulundurulma durumunu belirlemeye yönelik betimsel bir araştırmadır..

Araştırma Alanı

Araştırma alanını, 1996-1997 eğitim-öğretim yılında Ankara, Afyon, Eskişehir il merkezlerinde bulunan işitme engelliler sanat ortaokullarındaki beden eğitimi dersleri oluşturmaktadır.

Araştırma alanında yer alan okulla, şube ve öğrenci sayılarına ilişkin bilgiler Çizelge 2’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 2
Okullar ile Okulların Şube ve Öğrenci Sayılarına Göre Dağılımı

Okulun Adı	Şube	Öğrenci			Toplam
	n	6. Sınıf n	7. Sınıf n	8. Sınıf n	
Ankara, Hisar Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu	9	28	46	45	119
Ankara, K. Yurtbilir Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu	1	10	- -	- -	10
Afyon, Karahisar Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu	2	10	15	- -	25
Eskişehir, Ahmet Yesevi, Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu	4	14	25	11	50

Çizelge 2 incelendiğinde, Ankara Hisar Sanat Ortaokulunda üçer şube, Ankara Kemal Yurtbilir Sanat Ortaokulunda bir şube, Afyon Karahisar Sanat Ortaokulu 6. ve 7. sınıflarında birer şube, Eskişehir Ahmet Yesevi Sanat Ortaokulunda, 7. sınıfta iki şube, diğer sınıflarda ise birer şube bulunmaktadır. Bütün okullarda 16 şubede toplam 204 öğrenci bulunmaktadır.

Veriler ve Toplanması

Araştırma sorularına yanıt oluşturabilecek bilgileri toplayabilmek için, “Değerlendirme Aracı” ile “Gözlem Formu” kullanılmıştır.

Değerlendirme Aracı (Ek-1): Programda yer alan Beden Eğitimi Dersinin uygulanmasında gözönünde bulundurulacak hususların uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Araç, araştırmacı tarafından Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarının “Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile ilgili Açıklamalar” (M.E.B, 1992) Bölümü incelenerek hazırlanmıştır.

Programda Beden Eğitimi dersine ilişkin açıklamalar belli bir düzen içerisinde yapılmamıştır. Bazı açıklamalarda tekrarlar vardır. Bu durumun uzmanlar tarafından yapılacak değerlendirmeyi güçleştireceği düşüncesiyle açıklamalarda yer alan hususlar analiz edilmiş, özüne sadık kalınarak maddeler halinde sıralanmıştır. Daha sonra bu çalışma sonucunda elde edilen toplam 34 madde, beş bölüm altında gruplandırılmıştır. Aşağıda bölümler ve herbirinde yer alan madde sayıları belirtilmiştir.

Bölümler	Madde Sayısı
A. Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi	8
B. Öğretmenin Model Olması	5
C. Hareket eğitimi	8
D. Hataların Düzeltilmesi	5
E. Diğer Hususlar	8

Değerlendirme aracı bu bölümlere göre düzenlenmiştir. Bölümler altında sıralanan her bir maddenin karşısında o maddede belirtilen hususun işitme engellilerin eğitimleriyle doğrudan ilişkili olup olmadığını belirlemek için “İlişkili”, “Kısmen İlişkili”, “İlişkisiz”; işitme engellilerin eğitimlerine uygun olup olmadığını belirlemek için de “Uygun”, “Kısmen Uygun”, “Uygun Değil” seçeneklerine yer verilmiştir.

Değerlendirme Formuna yanıt verecek uzmanlardan, işitme engellilerin eğitimleriyle doğrudan ilgisiz olarak belirledikleri maddelerin, işitme engellilerin eğitimlerine uygunluğu boyutuna ilişkin herhangi bir değerlendirmede bulunmamaları istenmiştir. Ayrıca, her bölümün altında uzmanların eklemek istedikleri maddeler için boşluklar bırakılmıştır.

Değerlendirme aracı işitme engellilerin eğitimi alanında en az yüksek lisans derecesini almış, beş uzman tarafından, gönüllülük esasına bağlı olarak değerlendirilmiştir.

Gözlem Formu (Ek-2) : Programda belirtilen hususların uygulamada gözönünde bulundurulma durumunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Formun girişinde araştırma ile ilgili bilgilerin yanısıra uygulama yönergesine yer verilmiştir. Yönergede gözlemlerin hangi zaman ve ortamlarda yapılacağı belirtilmiştir. Buna göre, gözlemlerin Ekim ayı içerisinde, Spor salonunda ya da bahçede işlenen beden eğitimi derslerinde yapılması istenmiştir. Gözlem süresinin her bir sınıf için en az ikişer ders saati olması yeterli görülmüştür. Yönergede ayrıca gözlem süreci içerisinde gözönünde bulundurulacak hususlara ve Formun ne şekilde doldurulacağı konusunda açıklamalara yer verilmiştir.

Formun gözlem yapacak öğretmen tarafından doldurulacak iki bölümü bulunmaktadır. Birinci bölümde, gözlem yapılan okul, sınıf, tarih, ve gözlem süresine ilişkin bilgiler yer almıştır.

İkinci bölüm, Değerlendirme Aracına paralel olarak hazırlanmıştır. Değerlendirme aracında yer alan maddeler Formda

soru cümleleri şeklinde ifade edilmiştir. Yalnızca, uzmanlardan üç ve daha fazlasının işitme engellilerin eğitimleriyle doğrudan “İlişkısiz” olarak değerlendirdikleri maddelere Formda yer verilmeyeceği öngörülmüştür.

Formda yer alan soru maddelerinin herbirinin karşısında gözlemciler tarafından işaretlenmek üzere “Her Zaman”, “Ara Sıra”, “Hiçbir Zaman” seçenekleri yer almaktadır.

Formun okullarda uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

Form, bizzat araştırmacı ve işitme engellilerin eğitimi alanında, lisans düzeyinde eğitim almış, en az beş yıl kıdemli özel eğitim öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Yalnızca bir okulda özel eğitim öğretmeni olmadığından, gözlem deneimli bir sınıf öğretmeni tarafından yapılmıştır. Öğretmenlerin belirlenebilmesi için önce her bir okulda bu özelliklere sahip öğretmenlerin listesi hazırlanarak, daha sonra bunlar içerisinde her bir okul için, gönüllük esasına bağlı olarak bir öğretmen kur’a yoluyla seçilmiştir. Bu işler mahallinde yapılmıştır.

Kur’a yoluyla belirlenen öğretmenlere Formun Giriş Bölümünde yer alan bilgi ve açıklamalar bir kez daha yapıldıktan sonra, anlaşılmayan noktalara açıklık getirilmiştir.

Bağımsız gözlemciler tarafından yapılan gözlemlerin güvenilirliğinin saptanması amacıyla, Araştırmacı da aynı ortamlarda 16 ders saati süreyle gözlem yapmıştır. Gözlemciler arası uyum;

$$\frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş Birliği} - \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Formülüne göre hesaplanmıştır. Gözlemciler arası uyum, %78-100 arası bulunduğundan, bütün maddeler değerlendirme kapsamına alınmıştır (Karasar, 1991; Kırcaali-İftar 1995).

Öğretmenler Formları doldurma işlemini bitirdikten sonra araştırmacının adresine göndermişlerdir.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Değerlendirme Aracı ve Gözlem Formu yoluyla elde edilen veriler, Çizelgelere dönüştürülerek frekans ve yüzdelik hesaplamalarıyla ifade edilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sorularına paralel olarak bulgulara yer verilmiş, gerektiğinde bulgulara ilişkin yorumlara gidilmiştir.

1. Programda Yer Alan Hususların Geçerliliği

Sağırılar ilkokulu öğretim programında yer alan Beden Eğitimi Dersinin uygulanmasına ilişkin hususların geçerliliği, bu hususların işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkisi ile işitme engellilerin eğitimlerine uygunluğu açılardan ele alınmıştır.

a. Programda Yer Alan Hususların İşitme Engellilerin Eğitimiyle Doğrudan İlişkisi

Programda yer alan hususların işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkisi, “Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi”, “Öğretmenin Model Olması”, “Hataların Düzeltilmesi”, “Hareket Eğitimi” ve “Diğer Hususlar” bölümleri çerçevesinde ele alınmıştır.

Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi

Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimleriyle doğrudan ilişkisi ile ilgili olarak uzmanların Değerlendirme Formu'na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 3'de sunulmuştur.

ÇİZELGE 3
Uzmanların Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi
Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların
Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimiyle		
	İlişkili n	Kısmen İlişkili n	İlişkisiz n
1. Derse ilişkin açıklamaların, öğrencilerin öğretmenin yüzünü ve dudaklarını görebileceği yerden yapılması.	5	-	-
2. Derslerin öğretmen ve öğrenciler yüz yüze gelerek işlenmesi.	4	1	-
3. İşığın, öğretmenin önünden, öğrencilerin arkasından gelmesine dikkat edilmesi.	5	-	-
4. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki mesafenin 75-300 cm. olması.	4	1	-
5. Sıralamanın derinliğine ve genişliğine en fazla 3 metre olması.	3	-	2
6. Açıklamaların sesli olarak yapılması.	5	-	-
7. Öğretmenin konuşmalarının normal bir insanla konuşuyor gibi olması.	5	-	-
8. Öğretmenin konuşmaları sırasında aşırı yüz hareketlerinden kaçınması.	5	-	-

Çizelge 3’de görüldüğü gibi, maddelerin tamamına yakını uzmanlar tarafından işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkili” olarak değerlendirilmiştir. Yalnızca 2. ve 4. maddeler birer uzman tarafından “Kısmen İlişkili” bulunmuştur. Ayrıca, 5. maddeye ilişkin olarak uzmanların tereddütleri görülmektedir. Bu madde iki uzman tarafından işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkisiz” bulunmuştur.

Öğretmenin Model Olması

Öğretmenin Model Olması bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkisi ile ilgili olarak uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 4
Uzmanların Öğretmenin Model Olması Bölümünde
Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimiyle		
	İlişkili n	Kısmen İlişkili n	İlişkisiz n
1. Uygulanacak faaliyetin önce öğrenciler tarafından izlenmesinin sağlanması.	4	1	-
2. Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri kendi üzerinde pratik yapması.	2	2	1
3. Uygulanacak faaliyetin izlenmesinden sonra öğrencilere yaptırılması.	4	1	-
4. Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle (Yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uygulaması.	2	1	2
5. Öğrencilerin komut ve ritimleri öğretmen üzerinde görerek alışmalarının sağlanması	3	2	-

Çizelge 4’de görüldüğü gibi uzmanlar arasında görüş farklılıkları olmakla birlikte verdikleri yanıtlar “İlişkili” ve “Kısmen İlişkili” seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle, “Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle uygulanması” hususunu ifade eden 4. maddede uzmanların tereddütleri görülmektedir. İki uzman bu maddeyi işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkisiz” olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bir uzmanda bu maddeye ilişkin olarak “Kısmen İlişkili” değerlendirilmesinde bulunmuştur.

Hareket Eğitimi

Hareket Eğitimi bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkisi ile ilgili olarak uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 5’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 5
Uzmanların Hareket Eğitimi Bölümünde Yer Alan
Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimiyle		
	İlişkili n	Kısmen İlişkili n	İlişkisiz n
1. Yapılacak hareketin öğretmen tarafından kısaca açıklanması.	4	1	-
2. Hareketin film, resim vb. gösterilmesi.	4	1	-
3. Eğitim araçları yardımı ile hareketin öğrenciler tarafından öğrenilmesinin sağlanması.	4	1	-
4. Hareketin öğretmen tarafından birkaç tekrarla yapılması.	4	1	-
5. Hareketin kaba formunun kavratılması.	2	-	2
6. Hareketin değişik bağlantılarla yapılması.	4	1	-
7. Hareketin çeşitli araçlar yardımı ile yeterince tekrar edilmesi	4	1	-
8. Hareketin öğrencilere tek tek uygulanması.	2	3	-

Çizelge 5’de görüldüğü gibi uzmanlar çoğunlukla maddeleri işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkili “ bulmuşlardır. Beşinci maddeyi iki, 8. maddeyi üç, diğer diğer maddeleri de birer uzman “Kısmen İlişkili” bulmuşlardır. Sadece 5. madde bir uzman tarafından işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkisiz” bulunmuştur.

Hataların Düzeltilmesi

Hataların Düzeltilmesi bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkisi ile ilgili olarak uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 6’da sunulmuştur.

ÇİZELGE 6

Uzmanların Hataların Düzeltmesi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimiyle		
	İlişkili n	Kısmen İlişkili n	İlişkisiz n
1. Öğretmenin yapılan yanlışları bütün öğrencilerin görmesini sağlaması.	4	1	-
2. Öğretmenin, yapılan yanlışları anında düzeltmesi.	4	1	-
3. Öğretmenin, öğrencilerin tamamının görebileceği şekilde hareketin doğrusunu göstermesi.	4	1	-
4. Öğretmenin, yanlış yapan öğrenciye aynı hareketi tekrar yaptırması.	4	1	-
5. Öğretmenin yapılan yanlışlara anında müdahale etmesi.	4	1	-

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, uzmanların dördü bütün maddelerin işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkili” olduğunu belirtirken, birer uzman bütün maddeleri “Kısmen İlişkili” olarak belirlemiştir. Bu bölümde uzmanlarca işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkisiz” olarak belirlenmiş madde bulunmamaktadır.

Diğer Hususlar

Diğer hususlar bölümünde yer alan maddelerin işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkisi ile ilgili olarak uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 7’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 7
Uzmanların Diğer Hususlar Bölümünde Yer Alan
Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimiyle		
	İlişkili n	Kısmen İlişkili n	İlişkisiz n
1. Uygulamada öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması.	4	1	-
2. Öğretmenin, özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi.	1	2	2
3. Dersin öğretiminin basamaklar halinde yapılması.	3	2	-
4. Komut ve ritimleri öğrencilerin serbest çalışmalarının sağlanması.	4	1	-
5. Düzen alıştırmalarının başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılması.	3	1	1
6. Başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılan düzen alıştırmalarının giderek artırılarak bütün sınıfta birlikte yapılması.	4	1	-
7. Ritim çalışmalarında davul, trampet gibi araçların kullanılması.	4	1	-
8. Ders işlenirken tehlikelere karşı gerekli önlemlerin alınması.	4	1	-

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, uzmanların verdiği yanıtlar “İlişkili” seçeneğinde yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte, diğer bölümlere göre “Kısmen İlişkili” ve “İlişkisiz” seçeneklerini işaretleyen uzmanların daha fazla sayıda olması dikkati çekmektedir, öyleki “Öğretmenin, özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi” hususunu ifade eden 2. maddeyi 2 uzman işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkisiz” diğer 2 uzmanda “Kısmen İlişkili” olarak değerlendirilmiştir.

Sağırlar İlkokulu Programında yer alan beden eğitimi dersinin uygulanmasına ilişkin hususların çoğu uzmanlar tarafından işitme engellilerin eğitimiyle doğrudan ilişkili bulunmuştur. Bazı maddelerde uzmanlar arasında görüş ayrılığı olmakla birlikte, hiçbir madde üç ya da daha fazla uzman tarafından işitme engellilerin eğitimiyle “ilişkısiz” olarak değerlendirilmemiştir. Dolayısıyla, araştırmanın yöntem bölümünde açıklandığı üzere maddelerin tamamı İşitme Engellilerin Eğitime Uygunluğu boyutunda değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Uzmanlar, Değerlendirme Formu’nda, gerektiğinde eklemeye bulunabilmeleri için her bir bölümde sıralanan maddelerin sonunda bıkarılan boşluklara herhangi bir eklemeye bulunmamışlardır. Yalnızca, bir uzman Hareket Eğitimi Bölümünde maddelere eklemeye bulunmuştur.

b. Programda Yer alan Hususların İşitme Engellilerin Eğitime Uygunluğu

Sağırlar İlkokulu Öğretim Programlarının “Beden Eğitimi dersi ile ilgili Açıklamalar” Bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitime uygunluğu, Değerlendirme Formu’nun birinci bölümünde yer alan işitme engellilerin eğitiminde doğrudan ilişkisinde olduğu gibi, Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi, Öğretmenin Model Olması, hataların Düzeltilmesi, Hareket Eğitimi ve Diğer Hususlar bölümleri çerçevesinde ele alınmıştır.

Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi

Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimine uygunluğu ile ilgili olarak, maddeleri işitme engellilerin eğitimi ile ilişkili bulan uzmanların Değerlendirme Formu'na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 8'de sunulmuştur.

ÇİZELGE 8

Uzmanların Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimine		
	Uygun n	Kısmen Uygun n	Uygun Değil n
1. Derse ilişkin açıklamaların öğrencilerin öğretmenin yüzünü ve dudaklarını görebileceği yerden yapılması.	5	-	-
2. Derslerin öğretmen ve öğrenciler yüz yüze gelerek işlenmesi.	4	-	-
3. Işığın öğretmenin önünden, öğrencilerin arkasından gelmesine dikkat edilmesi.	5	-	-
4. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki mesafenin 75-300 cm. olması.	4	1	-
5. Sıralamaların derinliğine ve genişliğine en fazla 3 metre olması.	2	1	-
6. Açıklamaların sesli olarak yapılması.	5	-	-
7. Öğretmenin konuşmalarının normal bir insanla konuşuyor gibi olması.	5	-	-
8. Öğretmenin konuşmaları sırasında aşırı yüz hareketlerinden kaçınması.	4	1	-

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, maddelerin tamamına yakını uzmanlar tarafından işitme engellilerin eğitimine “Uygun” olarak değerlendirilmiştir. Yalnızca 4, 5 ve 8. maddeler birer uzman tarafından “Kısmen Uygun” olarak değerlendirilmiştir. Uzmanların işitme engellilerin eğitimine “Uygun Değil” olarak belirledikleri madde bulunmamaktadır.

Öğretmenin Model Olması

Öğretmenin Model olması bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimine uygunluğu ile ilgili olarak uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 9’da sunulmuştur.

ÇİZELGE 9

Uzmanların, Öğretmenin Model Olması Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimine		
	Uygun n	Kısmen Uygun n	Uygun Değil n
1. Uygulanacak faaliyetin önce öğrenciler tarafından izlenmesinin sağlanması.	5	-	-
2. Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri kendi üzerinde pratik yapması.	3	-	-
3. Uygulanacak faaliyetin izlenmesinden sonra öğrencilere yaptırılması.	5	-	-
4. Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle (Yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uygulaması.	2	1	-
5. Öğrencilerin komut ve ritimleri öğretmen üzerinde görerek alışmalarının sağlanması.	3	2	-

Çizelge 9’da görüldüğü gibi, uzmanların verdikleri yanıtlar işitme engellilerin eğitimine “Uygun” seçeneğinde yoğunlaşma birlikte, “Öğrencilerin komut ve ritimleri öğretmen üzerinde görerek alışmalarının sağlanması” hususunu ifade eden 5. maddede görüş farklılıkları vardır. Uzmanlarca işitme engellilerin eğitimine “Uygun Değil” olarak belirlenen madde bulunmamaktadır.

Hareket Eğitimi

Hareket Eğitimi bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimine uygunluğu ile ilgili olarak, maddeleri işitme engellilerin eğitimi ile ilişkili bulan uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 10’da sunulmuştur.

ÇİZELGE 10

Uzmanların Hareket Eğitimi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimine		
	Uygun n	Kısmen Uygun n	Uygun Değil n
1. Yapılacak hareketin öğretmen tarafından kısaca açıklanması	5	-	-
2. Hareketin film, resim vb. gösterilmesi.	5	-	-
3. Eğitim araçları yardımı ile hareketin öğrenciler tarafından öğrenilmesinin sağlanması.	5	-	-
4. Hareketin öğretmen tarafından birkaç tekrarla yapılması.	5	-	-
5. Hareketin kaba formunun kavratılması.	3	1	-
6. Hareketin değişik bağlantılarla yapılması.	5	-	-
7. Hareketin çeşitli araçlar yardımı ile yeterince tekrar edilmesi.	5	-	-
8. Hareketin öğrencilere tek tek uygulanması.	4	1	-

Çizelge 10'da görüldüğü gibi maddelerin tamamına yakını uzmanlar tarafından işitme engellilerin eğitimine "Uygun" görülmüştür. Yalnızca, 5. ve 8. maddeler birer uzman tarafından "Kısmen Uygun" olarak değerlendirilmiştir. Bu bölümde de uzmanlarca işitme engellilerin eğitimine uygun görülmeyen bulunmamaktadır.

Hataların Düzeltilmesi

Hataların düzeltilmesi bölümünde yer alan hususların işitme engellilerin eğitimine uygunluğu ile ilgili olarak, maddelerin işitme engellilerin eğitimi ile ilişkili bulan uzmanların Değerlendirme Formu'na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 11'de sunulmuştur.

ÇİZELGE 11

Uzmanların Hataların Düzeltilmesi Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimine		
	Uygun n	Kısmen Uygun n	Uygun Değil n
1. Öğretmenin yapılan yanlışları bütün öğrencilerin görmesini sağlaması.	4	1	-
2. Öğretmenin, yapılan yanlışları anında düzeltmesi.	5	-	-
3. Öğretmenin, öğrencilerin tamamının görebileceği şekilde hareketin doğrusunu göstermesi.	5	-	-
4. Öğretmenin, yanlış yapan öğrenciye aynı hareketi yaptırmaması.	5	-	-
5. Öğretmenin yapılan yanlışlara anında müdahale etmesi.	5	-	-

Çizelge 11’de görüldüğü gibi 1. madde dışındaki bütün maddeleri uzmanların tamamı işitme engellilerin eğitimine “Uygun” olduğunu belirtirken sadece bir uzman 1. maddenin “Kısmen Uygun” olduğunu belirtmiştir. Bu bölümde de uzmanlarca işitme engellilerin eğitimine “Uygun Değil” olarak belirlenmiş madde bulunmamaktadır.

Diğer Hususlar

Diğer Hususlar bölümünde yer alan maddelerin işitme engellilerin eğitimine uygunluğu ile engeli olarak, maddeleri işitme engellilerin eğitimi ile ilişkili bulan uzmanların Değerlendirme Formu’na verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 12’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 12
Uzmanların Diğer Hususlar Bölümünde Yer Alan Maddelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Maddeler	İşitme Engellilerin Eğitimine		
	Uygun n	Kısmen Uygun n	Uygun Değil n
1. Uygulamada öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması.	5	-	-
2. Öğretmenin, özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi.	2	-	1
3. Dersin öğretmeninin basamaklar halinde yapılması.	4	1	-
4. Komut ve ritimleri öğrencilerin serbest çalışmalarının sağlanması.	5	-	-
5. Düzen alıştırmalarının başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılması.	3	-	1
6. Başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılan düzen alıştırmalarının giderek artırılarak bütün sınıfla birlikte yapılması.	5	-	-
7. Ritim çalışmalarında davul, trampet gibi araçların kullanılması.	5	-	-
8. Ders işlenirken doğabilecek tehlikelere karşı gerekli önlemlerin alınması.	5	-	-

Çizelge 12’de görüldüğü gibi uzmanlar çoğunlukla Diğer Hususlar’a ilişkin maddeleri işitme engellilerin eğitimine “Uygun” bulmuşlardır. Yalnızca, birer uzman 2. 3. ve 5. maddeleri “Kısmen Uygun” veya “uygun Değil” olarak belirlemişlerdir.

Uzmanların tamamına yakını tarafından işitme engelli çocukların eğitimi ile doğrudan ilişkili olarak değerlendirilen Sağırlar İlkokulu Öğretim Programında yer alan Beden Eğitimi Dersinin Uygulanmasına İlişkin Hususlar, benzer şekilde uzmanlar tarafından, işitme engelli çocukların eğitimlerine uygun bulunmuştur. Yalnızca, birkaç hususun işitme engelli çocukların eğitimlerine uygunluğu konusunda ciddi tereddütler bulunmaktadır.

Sonuçta; İşitme Engellilerin Eğitimiyle ilişkili olarak programda yer alan hususların genellikle geçerli olduğu söylenebilir.

2. Programda Yer Alan Hususların Uygulamada Gözününde Bulundurulma Durumu

Sağırlar İlkokulu Öğretim Programının “Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Açıklamalar” Bölümünde yer alan hususların, İşitme engelliler sanat ortaokulları beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulması durumunu belirlemek amacıyla; dört işitme engelliler sanat ortaokulunda, dört bağımsız gözlemci tarafından 32 ders saati süreyle beden eğitimi derslerini yürüten beş öğretmen gözlenmiştir.

Gözlemlerin sonuçları, programda yer alan hususların geçerliliğinin belirlenmesinde olduğu gibi, Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi, Öğretmenin Model Olması, Hataların Düzeltilmesi, Hareket Eğitimi ve Diğer Hususlar bölümleri çerçevesinde ele alınmıştır.

Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi

Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi bölümünde yer alan hususların uygulamada gözönünde bulundurulması durumuna ilişkin olarak yapılan gözlemlerin sonuçları Çizelge 13'de sunulmuştur.

ÇİZELGE 13
Öğretmenin Öğrencilerle İletişimine İlişkin
Gözlem Sonuçlarının Dağılımı

Maddeler	Her Zaman		Ara Sıra		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%
1. Derse ilişkin açıklamaların, öğrencilerin öğretmenin yüzünü ve dudaklarını görebileceği yerden yapılıyor mu?	36	100	-	-	-	-
2. Derslerin öğretmen ve öğrenciler yüz yüze gelerek mi işleniyor?	22	82	6	18	-	-
3. Işığın, öğretmenin önünden, öğrencilerin arkasından mı geliyor?	14	44	18	56	-	-
4. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki mesafe 75-300 cm. mi?	4	13	25	87	-	-
5. Sıralamanın derinliğine ve genişliğine en fazla 3 metre mi?.	4	13	28	87	-	-
6. Açıklamaların sesli olarak yapılıyor mu?	10	31	18	56	4	13
7. Öğretmenin konuşmalarının normal bir insanla konuşuyor gibi mi?	6	18	24	75	2	6
8. Öğretmenin konuşmaları sırasında aşırı yüz hareketlerinden kaçınıyor mu?	12	38	17	66	2	6

Çizelge 13 incelendiğinde, öğretmen ve öğrencilerin konularıyla ilgili maddelerde, belirtilen hususlara tutarlı bir biçimde olmasa da uyulduğu görülmektedir. Bunun yanısıra

öğretmenin sözlü iletişimine ilişkin, 6., 7. ve 8. maddelerde belirtilen hususlara uyulmasında ciddi problemler olduğu görülmektedir.

Öğretmenin Model Olması

Öğretmenin Model Olması bölümünde yer alan hususların uygulamada gözönünde bulundurulması durumuna ilişkin olarak yapılan gözlemlerin sonuçlarının dağılımı Çizelge 14’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 14
Öğretmenin Model Olmasına İlişkin
Gözlem Sonuçlarının Dağılımı

Maddeler	Her Zaman		Ara Sıra		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%
1. Uygulanacak faaliyet önce öğrenciler tarafından izleniyor mu?	32	100	-	-	-	-
2. Öğretmenin verdiği komut ve ritimler kendi üzerinde pratik yapıyor mu?	30	94	2	66	-	-
3. Uygulanacak faaliyet izlendikten sonra öğrencilere yaptırılıyor mu?	32	100	-	-	-	-
4. Öğretmen verdiği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle (Yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uyguluyor mu?	12	38	20	62	-	-
5. Öğrenciler komut ve ritimlere öğretmen üzerinde görerek mi alıyor?	32	100	-	-	-	-

Çizelge 14’de görüldüğü gibi, Öğretmenin Model Olması bölümüne ilişkin gözlem sonuçları 4. madde dışında “Her Zaman “

seçeneğinde yoğunlaşmaktadır. “Öğretmenin verdiği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle (Yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uygulaması” hususunu ifade eden 4. madde ve gözlemler “Ara Sıra” seçeneğinde yoğunlaşmaktadır.

Hareket Eğitimi

Hareket Eğitimi bölümünde yer alan hususların uygulamada gözönünde bulundurulması durumuna ilişkin olarak yapılan gözlemlerin sonuçlarının dağılımı Çizelge 15’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 15
Hareket Eğitimi İlişkin Gözlem Sonuçlarının
Dağılımı

Maddeler	Her Zaman		Ara Sıra		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%
1. Yapılacak hareket öğretmen tarafından kısaca açıklanıyor mu?	32	100	-	-	-	-
2. Hareket film, resim vb. ile gösteriliyor mu?	-	-	2	6	30	94
3. Eğitim araçları yardımı ile hareketin öğrenciler tarafından öğrenilmesi sağlanıyor mu?	10	31	22	69	-	-
4. Hareket öğretmen tarafından birkaç tekrar yapıyor mu ?	14	44	18	56	-	-
5. Hareketin kaba formu kavratılıyor mu?	14	44	18	56	-	-
6. Hareket değişik bağlantılarla yapılıyor mu?	14	44	18	56	-	-
7. Hareket çeşitli araçlar yardımı ile yeterince tekrar ediliyor mu?	30	94	2	6	-	-
8. Hareket öğrencilere tek tek uygulatılıyor mu?	28	87	4	13	-	-

Çizelge 15 incelendiğinde, Hareket Eğitimi Bölümüne ilişkin gözlem sonuçları 1., 7. ve 8. maddelerde “Her Zaman” seçeneğinde yoğunlaşırken, 3., 4., 5. ve 6. maddelerde “Ara Sıra” seçeneğinde yoğunlaşmaktadır. Sadece, “Hareketin Film, resim vb. ile gösterilmesi”hususunu ifade eden 2. madde de ise gözlemler “Hiçbir Zaman” seçeneğinde yoğunlaşmaktadır.

Hataların Düzeltilmesi

Hataların Düzeltilmesi bölümünde yer alan hususların uygulamada gözönünde bulundurulması durumuna ilişkin olarak yapılan gözlemlerin sonuçları Çizelge 16’da sunulmuştur.

ÇİZELGE 16
Hataların Düzeltilmesine İlişkin
Gözlem Sonuçlarının Dağılımı

Maddeler	Her Zaman		Ara Sıra		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%
1. Öğretmen yapılan yanlışları bütün öğrencilerin görmesini sağlıyor mu?	26	81	6	19	-	-
2. Öğretmen yapılan yanlışları anında düzeltiyor mu?	24	75	8	25	-	-
3. Öğretmen öğrencilerin tamamının görebileceği şekilde hareketin doğrusunu gösteriyor mu?	30	94	2	6	-	-
4. Öğretmen yanlış yapan öğrenciye aynı hareketi tekrar yaptırıyor mu?	32	100	-	-	-	-
5. Öğretmen yapılan yanlışlara anında müdahale ediyor mu?	28	87	4	13	-	-

Çizelge 16 incelendiğinde, Öğretmenlerin Hatalarının Düzeltilmesine ilişkin maddelerde belirtilen hususlara genellikle uydukları görülmektedir.

Diğer Hususlar

Diğer hususlar bölümünde yer alan hususların uygulamada gözönünde bulundurulması durumuna ilişkin olarak yapılan gözlemlerin sonuçlarının dağılımı Çizelge 17’de sunulmuştur.

ÇİZELGE 17
Diğer Hususlar İlişkin Gözlem Sonuçlarının
Dağılımı

Maddeler	Her Zaman		Ara Sıra		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%
1. Uygulamada öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınıyor mu?	12	38	22	62	-	-
2. Öğretmen, özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgileniyor mu?	26	69	10	25	-	-
3. Dersin öğretimi basamaklar halinde yapılıyor mu?	26	81	6	18	-	-
4. Komut ve ritimleri öğrencilerin serbest çalışmaları sağlanıyormu	28	87	4	13	-	-
5. Düzen alıştırmaları başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılıyor mu?	-	-	32	100	-	-
6. Başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılan düzen alıştırmaları giderek artırılarak bütün sınıflarla birlikte yapılıyor mu?	24	75	8	25	-	-
7. Ritim çalışmalarında davul, trampet gibi araçlar kullanılıyor mu?	-	-	32	100	-	-
8. Ders işlenirken doğabilecek tehlikelere karşı gerekli önlemler alınıyor mu?	32	100	-	-	-	-

Çizelge 17 incelendiğinde öğretmenlerin Diğer Hususlara ilişkin maddelerde belirtilen hususların önemli bir bölümüne uydukları görülmektedir. Bunun yanısıra, “Uygulamada öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması”. “Öğretmenin özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi”, “Başlangıçta, 3-4 kişilik gruplarla yapılan düzen alıştırmalarının giderek artırılarak bütün sınıfla birlikte yapılması” hususlarında, tutarsız davrandıkları dikkati çekmektedir.

Uzmanların tamamına yakını tarafından geçerli bulunan, Sağır İkokulu Öğretim Programlarının Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Açıklamalar Bölümünde yer alan hususların, beden eğitimi derslerini yürüten öğretmenler tarafından genellikle uygulamada gözönünde bulundurulduğu görülmektedir.

Bölümler itibariyle veriler değerlendirildiğinde, Öğretmenin Öğrencilerle İletişimi Bölümü’nde yer alan hususlara zaman zaman uyulmadığı gözlenmiştir. Bu gözlemler Devlet Planlama Teşkilatı ile Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından 1992 yılında yapılan araştırma sonuçlarını ve Özyürek (1989) ve özsoy’un (1996), İşitme engelliler okullarında sözel yöntemin uygulanmasına ilişkin görüşlerini desteklemektedir.

Aynı şekilde, derslerde araç-gereç kullanımına ilişkin problemler görülmektedir. Bu durum derslere ilişkin araçların sınırlılığından ve öğretmenlerin derslerde araç-gereç kullanma alışkanlığının yerleşmemesinden ileri gelebilir.

BÖLÜM IV

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın özeti ve yargıya yer verilecektir. Daha sonra önerilere geçilecektir.

Özet

Araştırmanın genel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı Sağırlar İlkokulu Öğretim Programlarının Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile ilgili Açıklamalar Bölümünde yer alan hususların geçerliliğinin ve Sağırlar Sanat Ortaokulu beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulma durumunun değerlendirilmesidir

Bu amaçla

1. Programda yer alan hususların geçerliliği nedir?
 - a. Hususlar, işitme engellilerin eğitimi ile doğrudan ilişkili midir?
 - b. Hususlar, işitme engellilerin eğitimine uygun mudur?
2. Programda yer alan hususların, sağırlar sanat ortaokulu beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulma durumu nedir? sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırma mevcut durumu belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırma alanı, 1996-1997 eğitim-öğretim yılında Ankara, Afyon, Eskişehir il merkezlerinde bulunan işitme engelliler sanat ortaokullarındaki beden eğitimi dersleri oluşturmaktadır.

Programda belirtilen hususların uzmanların görüşleri doğrultusunda değerlendirilebilmesi amacıyla "Değerlendirme Aracı" kullanılmıştır. Araç, Sağırlar ilkokulu öğretim programlarının beden eğitimi dersi ile ilgili açıklamalar bölümü incelenerek hazırlanmıştır.

Programda beden eğitimi dersine ilişkin açıklamalar belli bir düzen içerisinde yapılmamıştır. Bazı açıklamalarda da tekrarlar vardır. Bu durumun uzmanlar tarafından yapılacak değerlendirmeyi güçleştireceği düşüncesiyle açıklamalar analiz edilmiş, özüne sadık kalınarak maddeler halinde sıralanmıştır. Daha sonra, bu çalışma sonunda elde edilen toplam 34 madde beş bölüm altında uzmanların eklemek istedikleri maddeler için boşluklar bırakılmıştır.

Araç, işitme engellilerin eğitimi alanında yüksek lisans derecesini almış beş uzman tarafından değerlendirilmiştir.

Programda belirtilen hususların uygulamada gözönünde bulundurulma durumu belirlemek amacıyla "Gözlem Formu" amacıyla hazırlanmıştır. Gözlem Formu'nun öğretmenler tarafından doldurulacak iki bölümü bulunmaktadır. Birinci bölümde, gözlem yapılan okul, sınıf, ortam, tarih ve gözlem süresine ilişkin bilgiler yer almaktadır. İkinci bölüm, Değerlendirme Aracı'na paralel olarak hazırlanmıştır. Değerlendirme aracında yer alan maddeler Form'da

soru cümleleri şeklinde ifade edilmiştir. Uzmanlardan üç veya daha fazlasının işitme engellilerin eğitimleriyle doğrudan “İlişkisz” olarak değerlendirdikleri maddelere Form’da yer verilmeyeceği öngörölmüştür. Fakat, üç veya daha fazla uzman tarafından “İlişkisz” olarak değerlendirilen madde bulunmadığından bütün maddelere Form’da yer verilmiştir.

Form, bizzat araştırmacı ve işitme engellilerin eğitimi alanında lisans düzeyinde eğitim almış, en az beş yıl kıdemli özel eğitim öğretmenleri tarafından uygulanmıştır.

Araştırmanın başlıca bulguları şunlardır:

Araştırmanın 1. sorusuna ilişkin olarak, sağırılar ilkokulu öğretim programlarında yer alan hususlar, işitme engellilerin eğitimine genelde uygun bulunmuştur.

Araştırmanın 2. sorusuna ilişkin olarak, programda yer alan hususların genelde beden eğitimi derslerinde gözönünde bulundurulduğu gözlenmiştir. Yalnızca, öğretmenin öğrencilerle sözel iletişimine ilişkin hususların uygulanmasında problemler bulunmaktadır.

Yargı

Programda yer alan hususlar işitme engellilerin eğitimi ile doğrudan ilişkili ve işitme engellilerin eğitimine uygundur.

Programda yer alan hususlar beden eğitimi derslerinde genellikle gözönünde bulundurulmaktadır. Yalnızca, öğretmenlerin

öğrencilerle sözel iletişimine ilişkin hususların uygulanmasında problemler vardır.

Öneriler

Araştırma bulgularına göre öneriler iki alt başlık altında toplanabilir. Önerilerin ilki uygulamaya yönelik, ikincisi ise ileri araştırmalara yönelik olacaktır.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Programda yer alan beden eğitimi dersinin uygulanmasına yönelik hususlar birkez daha gözden geçirilerek daha da iyileştirilebilir.

2. Öğretmenlerin öğrencilerle sözel iletişimlerine ilişkin olarak, eğitim gereksinimlerini karşılayıcı önlemler alınabilir.

3. Beden eğitimi derslerine ilişkin görsel araçların sağlanmasına ve işitme engelliler okullarında kullanılmasına önem verilebilir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bilgi toplamada kullanılan araçlar, üzerinde çalışılarak, standart değerlendirme aracı olarak kullanılabilir.

2. Öğrencilerin, işitme engelliler sanat ortaokulunda beden eğitimi dersi amaçlarına ulaşma düzeyleri belirlenebilir.

3. Öğretmenlerin Beden Eğitimi Dersinin uygulamasına yönelik gözönünde bulunduracakları hususlara ilişkin görüşleri alınabilir.

4. Araştırma alanının kapsamı, uygun örneklem seçimi ile Türkiye'de ki mevcut durumu yansıtacak biçimde genişletilebilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- BELGİN, Erol **İşitme Engelli Öğrencilere İlkokul Öğretmenlerinin Yaklaşım Prensipleri.** Unicef Türkiye Temsilciliği, Ankara: 1995.
- CAN, Gürhan ve Diğ. **Spor Psikolojisi.** Editör: Sezen Ünlü. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı, Eskişehir: 1993.
- CLARK, M. "İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Yöntemler" Yayınlanmamış Ders Notları, Anadolu Ün. Eğitim Fakültesi, Eskişehir: 1988.
- ÇAĞLAR, Doğan. **İşitme Özürlülere Konuşma Öğretimi.** Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara: 1985.
- ERİPEK, Süleyman. "Engelli (Ayrıcalıklı) Çocukların Eğitimi" Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1, 1: Eskişehir: 1989.
- ERİPEK, Süleyman. "Engelli (Ayrıcalıklı) Çocukların Eğitimi" Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 5, 1: 79-94, Eskişehir: 1992.
- ERİPEK, Süleyman. Engelli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi Kaynaştırma" Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1, 2: 57-168 Eskişehir: 1986.
- ERİPEK, Süleyman. "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar" Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 3, 1: 185-200, Eskişehir: 1990.
- GÜZEL, Rüya. "Altı-Sekiz Yaş İşitme Engelli Öğrencilerin Toplama İşlemine Hazırlıktaki Kavramları Gerçekleştirme Düzeylerinin Değerlendirilmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: 1988.

- KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemleri.** Dördüncü Basım. Ankara: 1991.
- KIRCAALÍ, Gönül. "İşitme Engellilere Yönelik Eğitim Yaklaşımları" Çağdaş Eğitim 20, 212: 5-9 Ankara: 1990.
- KIRCAALÍ, Gönül "Tek Denek Modelleri" Yayınlanmamış Ders Notları. Anadolu Ün. Eğitim Fakültesi, Eskişehir: 1995.
- KONROT, Ahmet. "İletişim Bozuklukları ve Giderilmesi" Yayınlanmamış Ders Notları. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eskişehir: 1995.
- MARTIN, F, C. **Helping Hearing Impaired Children in Mainstream Classes.** Nare Publications. England: 1988.
- MOORES, D.F. Educating The Deaf. **Psychology Principles And Practices Houghton** Mifflin Company. s. 7-10 Boston:1987
- ÖZER, Zafer. "Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Zihin Engellilerin Öğretmenliği Programı'nın İçerik Ögesinin Mezun Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: 1995
- ÖZSOY, Yahya. **İşitme Engellilerin Eğitimi.** Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1985.
- ÖZSOY, Yahya. **Özel Eğitime Giriş** Altıncı Baskı, Ankara:-1996.
- ÖZYÜREK, Mehmet
ERİPEK Süleyman

- SHEPHARD R.J. **Avrupa Konseyi Avrupa Herkes İçin Spor Yasası Özürlüler.** Çeviren: M.Can Şıpal. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları No:104, Ankara:1991.
- TÜFEKÇİOĞLU, Umran.**Kaynaştırmadaki İşitme Engelli Çocuklar.** Anadolu Üniversitesi Yayınları. Yayın No: 627, Eskişehir: 1992.
- TÜFEKÇİOĞLU, Umran,“İşitme Engelli Çocuklar İçin Anadolu ERDİKEN, Behram. Üniversitesi İÇEM’de Lise Uygulaması” Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4.1:179-199 Eskişehir: 1991.
- YIKMIŞ, Ahmet. “İşitme Engelli Öğrencilerin Zaman ve Değer Ölçülerindeki Amaçları Gerçekleştirme Düzeylerinin Değerlendirilmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: 1990.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Ortaokul ve Liseler için Beden Eğitimi Programı**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul: 1988.

Milli Eğitim Bakanlığı. Sağırılar Sanat Ortaokulu **El Sanatları-Çiçek ve Giyim Bölümleri Öğretim Programları**. Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 1990.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Özel Eğitimle İlgili Mevzuat**. Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 1991.

Milli Eğitim Bakanlığı. "**İşitme Engelli Çocuklar Komisyonu Raporu**" Özel Eğitim Konseyi, Raporlar Görüşmeler, Kararlar. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Ankara: 1991.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu** Ankara: 1993.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Özel Eğitim Rehberi**. Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara: 1993.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Özel Eğitim ve Rehberlik El Kitabı**. Özel Eğitim ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara: 1997.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Teşkiyatı **Engelliler İçin Eğitim Modelleri Geliştirme Projesi Nihai Rapor Genel Değerlendirme. Cilt 1 İşitme Engelliler Alt Çalışma Grubu Raporu**. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Eskişehir: 1992.

Özürlüler Spor Federasyonu. **Olimpiyat Bülteni**. Ankara: 1994.

EKLER

EK-I

DEĞERLENDİRME ARACI
(Uzmanlar İçin)

AÇIKLAMA

Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarının “Beden Eğitimi Dersi ile ilgili Açıklamalar” bölümünde yer alan hususların geçerliliği ve uygulamada gözönünde bulundurulma durumunu belirlemek amacıyla bir araştırma yapılması planlanmıştır.

Araştırmanın birinci basamağında programda belirtilen hususların geçerliliği, uzman görüşlerine dayalı olarak işitme engellilerin eğitimiyle ilişkisi ve işitme engellilerin eğitimlerine uygunluğu boyutlarında ele alınacaktır. Bu amaçla ekte sunulan değerlendirme aracı geliştirilmiştir. Araçta programda belirtilen hususların geçerliliğinin değerlendirilmesine ilişkin maddeler yer almaktadır.

Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarının “Beden Eğitimi Dersi ile ilgili Açıklamalar” bölümünde yer alan uygulamada gözönünde bulundurulacak hususlar maddeler halinde sıralanmıştır. Ancak, sıralama belli bir düzen içerisinde yapılmıştır. Çoğu maddelerde birden fazla açıklama yer almaktadır. Bazı açıklamalarda da tekrarlar vardır. Bu durumun siz uzmanlar tarafından yapılacak değerlendirmeyi güçleştireceği düşüncesiyle, açıklamalar analiz edilmiş, özüne sadık kalınarak aşağıdaki başlıklar altında guruplandırılmıştır.

- A. Öğretmenin öğrencilerle iletişimi.
- B. Öğretmenin model olması.
- C. Hareket eğitimi.
- D. Hataların düzeltilmesi.
- E. Diğer hususlar.

Bu başlıkların herbirinin altında açıklamalar sıralanmış, karşılarında değerlendirmelerinizi yapabilmeniz için seçeneklere yer verilmiştir. Bu seçeneklerden size göre en uygun olanını (X) şeklinde işaretleyiniz. Yapılan açıklamayı işitme engellilerin eğitimiyle “İlişkısız” bulmanız durumunda, aynı açıklamanın işitme engellilerin eğitimine uygunluğuna ilişkin kısımda herhangi bir işaretlemede bulunmayınız.

Belirtilen başlıkla ilgili olarak yapılan açıklamaların dışında bu başlıkla ilgili uygun gördüğünüz açıklama ya da açıklamalar var ise bunları sayfanın altında bırakılan boşluğa ekleyiniz.

Sizlerin değerlendirmelerine sunulan bu Araç araştırma kapsamı dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi ve değerli katkınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Sendur PEKER
Anadolu Ün.Sosyal Bil.Enst.
Özel Eğitim Anabilim Dalı Öğr.
ESKİŞEHİR

A. ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİMİ

	İşitme Engellilerin Eğitimine Uygunluğu					
	Eğitimiyle İlişkisi			Eğitimine Uygunluğu		
	İlişkili	İlişkili	İlişkisiz	Uygun	Uygun	Değil
1. Derse ilişkin açıklamaların, Öğrencilerin öğretmenin yüzünü ve dudaklarını görebileceği yerden yapılması.	()	()	()	()	()	()
2. Derslerin Öğretmen ve öğrenciler yüzyüze gelerek işlenmesi.	()	()	()	()	()	()
3. Işığın, Öğretmenin önünden, öğrencilerin arkasından gelmesine dikkat edilmesi.	()	()	()	()	()	()
4. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki mesafenin 75-300 cm. olması.	()	()	()	()	()	()
5. Sıralamaların derinliğine ve genişliğine en fazla 3 metre olması.	()	()	()	()	()	()
6. Açıklamaların sesli olarak yapılması.	()	()	()	()	()	()
7. Öğretmenin konuşmalarının normal bir insanla konuşuyor gibi olması.	()	()	()	()	()	()
8. Öğretmenin konuşmaları sırasında aşırı yüz hareketlerinden kaçınması.	()	()	()	()	()	()

Bu başlık altında eklemek istediğiniz açıklama ya da açıklamalar varsa bunları aşağıya sırayla belirtiniz.

9.

10.

B. ÖĞRETMENİN MODEL OLMASI

	İşitme Engellilerin			Eğitimine Uygunluğu		
	Eğitimiyle İlişkisi	İlişkisi	İlişkisi	Uygun	Uygun	Değil
	İlişkili	İlişkili	İlişkisiz	Kısmen Uygun	Kısmen Uygun	Değil
1. Uygulanacak faaliyetin önce öğrenciler tarafından izlenmesinin sağlanması.	()	()	()	()	()	()
2. Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri kendi üzerinde pratik yapması.	()	()	()	()	()	()
3. Uygulanacak faaliyetin izlenmesinden sonra öğrencilere yaptırılması.	()	()	()	()	()	()
4. Öğretmenin vereceği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle (yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uygulaması	()	()	()	()	()	()
5. Öğrencilerin komut ve ritimleri öğretmen üzerinde göreyerek alışmalarının sağlanması.	()	()	()	()	()	()

Bu başlık altında eklemek istediğiniz açıklama ya da açıklamalar varsa bunları aşağıya sırayla belirtiniz.

6.

7.

C. HAREKET EĞİTİMİ

	İşitme Engellilerin			Eğitimine Uygunluğu		
	Eğitimiyle	İlişkisi	İlişkisi	İlişkisi	Uygun	Uygun
	İlişkili	İlişkili	İlişkisiz	Uygun	Uygun	Değil
1. Yapılacak hareketin öğretmen tarafından kısaca açıklanması.	()	()	()	()	()	()
2. Hareketin film, resim vb. gösterilmesi.	()	()	()	()	()	()
3. Eğitim araçları yardımı ile hareketin öğrenciler tarafından öğrenilmesinin sağlanması.	()	()	()	()	()	()
4. Hareketin öğretmen tarafından birkaç tekrarla yapılması.	()	()	()	()	()	()
5. Hareketin kaba formunun kavratılması.	()	()	()	()	()	()
6. Hareketin değişik bağlantılarla yapılması.	()	()	()	()	()	()
7. Hareketin çeşitli araçlar yardımı ile yeterince tekrar edilmesi.	()	()	()	()	()	()
8. Hareketin öğrencilere tek tek uygulatılması.	()	()	()	()	()	()

Bu başlık altında eklemek istediğiniz açıklama ya da açıklamalar varsa bunları aşağıya sırayla belirtiniz.

9.

10.

D. HATALARIN DÜZELTİLMESİ

	İşitme Engellilerin			Eğitimine Uygunluğu		
	Eğitimiyle	İlişkisi	İlişkisi	Eğitimine	Uygunluğu	Uygunluğu
	İlişkili	İlişkili	İlişkisiz	Uygun	Uygun	Değil
1. Öğretmenin yapılan yanlışları bütün öğrencilerin görmesini sağlaması.	()	()	()	()	()	()
2. Hareketin film, resim vb. gösterilmesi.	()	()	()	()	()	()
3. Öğretmenin, öğrencilerin tamamını görebileceği şekilde hareketin doğrusunu göstermesi.	()	()	()	()	()	()
4. Öğretmenin, yanlış yapan öğrenciye aynı hareketi tekrar yaptırması.	()	()	()	()	()	()
5. Öğretmenin yapılan yanlışlara anında müdahale etmesi.	()	()	()	()	()	()

Bu başlık altında eklemek istediğiniz açıklama ya da açıklamalar varsa bunları aşağıya sırayla belirtiniz.

6.

.....

.....

7.

.....

.....

E. DİĞER HUSUSLAR

	İşitme Engellilerin		Eğitimine Uygunluğu			
	Eğitimiyle İlişkisi	Kısmen İlişkili	İlişkisiz	Kısmen Uygun	Uygun	Değil
1. Uygulamada öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması.	()	()	()	()	()	()
2. Öğretmenin, özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi.	()	()	()	()	()	()
3. Dersin öğretiminin basamaklar halinde yapılması.	()	()	()	()	()	()
4. Komut ve ritimleri öğrencilerin serbest çalışmalarının sağlanması.	()	()	()	()	()	()
5. Düzen alıştırmalarının başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılması.	()	()	()	()	()	()
6. Başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılan düzen alıştırmalarının giderek artırılarak bütün sınıfla birlikte yapılması.	()	()	()	()	()	()
7. Ritim çalışmalarında davul, trampet gibi araçların kullanılması.	()	()	()	()	()	()
8. Ders işlenirken doğabilecek tehlikelere karşı gerekli önlemlerin alınması.	()	()	()	()	()	()

Bu başlık altında eklemek istediğiniz açıklama ya da açıklamalar varsa bunları aşağıya sırayla belirtiniz.

9.

10.

EK-II

GÖZLEM FORMU

YÖNERGE

Değerli Meslektaşım,

Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarının “ Beden Eğitimi Dersi ile İlgili Açıklamalar ”Bölümünde yer alan hususların geçerliliğini ve uygulamada gözönünde bulundurulma durumunu belirlemek amacıyla bir araştırma yapılması planlanmıştır. Bu hususların uygulamada gözönünde bulundurulma durumu temelde sizlerin ve araştırmacının gözlemleri sonucu belirlenecektir. Bu amaçla ekte sunulan Gözlem Formu geliştirilmiştir. Formun uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

Form, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölümde, gözleme ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

İkinci Bölümde, Programda yer alan hususlar beş ayrı başlık altında maddeler halinde sıralanmıştır. Her bir maddede yer alan açıklamaların karşısında işaretlemeniz için “Her Zaman”, “Ara Sıra”, “Hiçbir zaman” seçenekleri bulunmaktadır.

Formun doldurulmasına esas oluşturacak gözlemlerinizi, 1996-1997 eğitim-öğretim yılı Kasım ayı içerisinde okulunuz 6.,7.,8. sınıflarında bahçede ya da spor salonunda işlenen derslerde yapmanız ve gözlem süresinin her bir sınıf için en az ikişer ders saati olması öngörülmektedir.

Form Kasım ayı içerisinde ne zaman uygulanacağını kararlaştırabilmek için, araştırmacının, sizin ve okulunuzda beden eğitimi derslerine giren öğretmen ya da öğretmenlerin katılacağı

bir ön toplantı düzenlenecektir. Bu toplantıda, gözlemlerin denetleme amacı taşımadığı, elde edilecek olan bulguların araştırma kapsamı dışında kullanılmayacağı konusunda öğretmenler bilgilendirilecektir. Ayrıca, araştırma ve uygulamaya ilişkin tereddütleri varsa gerekli açıklamalarda bulunulacaktır. Daha sonra uygulamaların yapılacağı gün ve ders saatleri belirlenecektir.

Kararlaştırılan gün ve saatlerde Formun uygulamasına geçmeden önce, Birinci Bölümdeki boşlukları doldurunuz, gerekli işaretlemeleri yapınız. Daha sonra. İkinci Bölümde yer alan maddeleri birkaç kez gözden geçiriniz.

Gözlem süresince aşağıda belirtilen hususlara özen göstermeniz daha geçerli ve güvenilir bilgileri elde etmenize yardımcı olacaktır.

a. Gözlemleri dersin akışını etkilemeyecek, öğretmen ve öğrencilerin dikkatini çekmeyecek bir yerden yapmanız uygun olacaktır. Bu nedenle, dersin işleneceği yeri önceden görerek, bu koşullara uygun gözlem yeri belirleyiniz.

b. Gözlem yapacağınız derslere öğretmen ile birlikte giriniz.

c. İşaretleme işlemini gözlem anında yapmanız tercih edilmektedir. Bunu yaparken öğretmen ve öğrencilerin dikkatini çekmemeye özen gösteriniz.

d. Gözlemlerinizi, Formda yer alan seçenekleri gözlediğiniz gerçek durumdan hareket ederek işaretleyiniz. İşaretlemelerinizi tahmin yada yoruma dayalı olarak yapmayınız. O açıklamaya ilişkin herhangi bir gözleminiz yoksa işaretlemede bulunmayınız.

f. Dersin bitiminde, Formu kontrol ederek varsa eksikleri tamamlayarak son şeklini veriniz.

İşaretleme işlemlerini tamamladığınız Gözlem Formlarını biraraya getirerek en kısa zamanda araştırmacıya posta yoluyla iletiniz.

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Sendur PEKER
Anadolu Ün.Sosyal Bil.Enst.
Özel Eğitim Anabilim Dalı
ESKİŞEHİR

BÖLÜM I

Gözleme İlişkin Bilgiler

Gözlem Yapılan Okul :

.....

Gözlem Yapılan Sınıf : 6 [] 7 [] 8 []

Gözlem Tarihi :

Gözlem Yapılan Ortam : Spor Salonu [] Bahçe []

Gözlem Süresi :dak.

Öğrenci Sayısı : Kız [] Erkek [] Toplam []

A. ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİMİ

	Her Zaman	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
1. Derse ilişkin açıklamalar, Öğrencilerin öğretmenin yüzünü ve dudaklarını görebileceği yerden yapıyor mu?	()	()	()
2. Öğretmen ve öğrenciler yüzyüze gelerek mi ders işliyor?	()	()	()
3. Işık, Öğretmenin önünden, öğrencilerin arkasından mı geliyor?	()	()	()
4. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki mesafe 75-300 cm. mi?	()	()	()
5. Sıralamaların derinliği ve genişliği en fazla 3 metre mi?	()	()	()
6. Açıklamalar sesli olarak yapılıyor mu?	()	()	()
7. Öğretmenin konuşmalarının normal bir insanla konuşuyor gibi mi?	()	()	()
8. Öğretmen konuşmaları sırasında aşırı yüz hareketlerinden kaçınıyor mu?	()	()	()

B. ÖĞRETMENİN MODEL OLMASI

	Her Zaman	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
1. Uygulanacak faaliyet önce öğrenciler tarafından izleniyor mu?	()	()	()
2. Öğretmen verdiği komut ve ritimleri kendi üzerinde pratik yapıyor mu?	()	()	()
3. Uygulanacak faaliyet izlendikten sonra öğrencilere yaptırılıyor mu?	()	()	()
4. Öğretmen verdiği komut ve ritimleri değişik duruş şekilleriyle (yüzünün önden ve yandan görünmesini dikkate alarak) uyguluyor mu?	()	()	()
5. Öğrenciler komut ve ritimlere öğretmen üzerinde görek mi alışıyor?	()	()	()

C. HAREKET EĞİTİMİ

	Her Zaman	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
1. Yapılacak hareket öğretmen tarafından kısaca açıklanıyor mu?.	()	()	()
2. Hareket film, resim vb. ile gösteriliyor mu?	()	()	()
3. Eğitim araçları yardımı ile hareketin öğrenciler tarafından öğrenilmesi sağlanıyor mu?	()	()	()
4. Hareket öğretmen tarafından birkaç tekrar yapıyor mu?	()	()	()
5. Hareketin kaba formları kavratılıyor mu?	()	()	()
6. Hareket değişik bağlantılarla yapılıyor mu?	()	()	()
7. Hareket çeşitli araçlar yardımı ile yeterince tekrar ediliyor mi?	()	()	()
8. Hareket öğrencilere tek tek uygulanıyor mu?	()	()	()

D. HATALARIN DÜZELTİLMESİ

	Her Zaman	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
1. Öğretmen yapılan yanlışları bütün öğrencilerin görmesini sağlıyor mu?	()	()	()
2. Hareket film, resim vb. ile gösteriliyor mu?	()	()	()
3. Öğretmen, öğrencilerin tamamının görebileceği şekilde hareketin doğrusunu gösteriyor mu?	()	()	()
4. Öğretmen, yanlış yapan öğrenciye aynı hareketi tekrar yaptırıyor mu?	()	()	()
5. Öğretmen yapılan yanlışlara anında müdahale ediyor mu?	()	()	()

E. DİĞER HUSUSLAR

	Her Zaman	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
1. Uygulamada öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınıyor mu?	()	()	()
2. Öğretmen, özürlerinden dolayı öğrencilerle daha yakından ilgiliyor mu?	()	()	()
3. Dersin öğretimini basamaklar halinde yapıyor mu?	()	()	()
4. Komut ve ritimleri öğrencilerin serbest çalışmaları sağlanıyor mu?	()	()	()
5. Düzen alıştırmaları başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılıyor mu?	()	()	()
6. Başlangıçta 3-4 kişilik gruplarla yapılan düzen alıştırmaları giderek artırılarak bütün sınıfla birlikte yapılıyor mu?	()	()	()
7. Ritim çalışmalarında davul, trampet gibi araçlar kullanılıyor mu?	()	()	()
8. Ders işlenirken doğabilecek tehlikelere karşı gerekli önlemler alınıyor mu?	()	()	()

EK-III

Konu: Sendur Peker

06/11/1996

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Tez danışmanlığını yapmakta olduğum Özel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sendur Peker tarafından hazırlanan, tarafımda da uygun görülen Tez Önerisi ek'te sunulmuştur.

Tez Önerisinin konusu "Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarında Yer Alan Beden Eğitimi Dersi ile İlgili Açıklamaların ve Bu Açıklamaların Uygulamada Gözönünde Bulundurma Durumunun Değerlendirilmesi"dir. Yöntem Bölümünde belirtildiği gibi Araştırmanın Ankara, Afyon ve Eskişehir il merkezlerinde bulunan işitme engelliler sanat ortaokullarında gerçekleştirilmesi düşünülmektedir.

Araştırmanın veri toplama aşamasını gerçekleştirebilmek için okulların bulunduğu Valiliklerden izin alınması gerekmektedir. Bu konuda gerekli girişimlerde bulunulması hususunu bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

İMZA

Prof.Dr. Süleyman ERİPEK

Ek: 4 araştırma önerisi

EK-IV

T.C.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.30.2.ANA.0.El.00.00-412/1238

Tarih: 15.11.1996

Ahmet Yesevi Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu Müdürlüğüne,
ESKİŞEHİR

Enstitümüz Özel Eğitim bölümü öğrencilerinden Sendur PEKER, "Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarında Yeralan Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Açıklamaların ve Bu Açıklamaların Uygulamada Gözönünde Bulundurulma Durumunun Değerlendirilmesi" konusunda tezi ile ilgili bir araştırma yapmak istemektedir.

Bu araştırmanın yapılması için gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

İMZA

Y.Doç.Dr. S.Ünal ŞAKAR

EKİ:

1 Adet tez önerisi

EK-V

T.C.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.30.2.ANA.0.El.00.00-412/1238

Tarih: 15.11.1996

Karahisar Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu Müdürlüğüne,
AFYON

Enstitümüz Özel Eğitim bölümü öğrencilerinden Sendur PEKER, "Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarında Yeralan Beden Eğitimi Dersi ile İlgili Açıklamaların ve Bu Açıklamaların Uygulamada Gözönünde Bulundurulma Durumunun Değerlendirilmesi" konusunda tezi ile ilgili bir araştırma yapmak istemektedir.

Bu araştırmanın yapılması için gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

İMZA

Y.Doç.Dr. S.Ünal ŞAKAR

EKİ:

1 Adet tez önerisi

EK-VI

T.C.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.30.2.ANA.0.El.00.00-412/1238

Tarih: 15.11.1996

Hisar Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu Müdürlüğüne,
ANKARA

Enstitümüz Özel Eğitim bölümü öğrencilerinden Sendur PEKER, "Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarında Yeralan Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Açıklamaların ve Bu Açıklamaların Uygulamada Gözönünde Bulundurulma Durumunun Değerlendirilmesi" konusunda tezi ile ilgili bir araştırma yapmak istemektedir.

Bu araştırmanın yapılması için gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

İMZA

Y.Doç.Dr. S.Ünal ŞAKAR

EKİ:

1 Adet tez önerisi

EK-VII

T.C.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.30.2.ANA.0.El.00.00-412/1238

Tarih: 15.11.1996

Kemal Yurtbilir Anaokulu, İlkokulu ve Sanat Ortaokulu Müdürlüğüne,
ANKARA

Enstitümüz Özel Eğitim bölümü öğrencilerinden Sendur PEKER, "Sağırılar İlkokulu Öğretim Programlarında Yeralan Beden Eğitimi Dersi ile İlgili Açıklamaların ve Bu Açıklamaların Uygulamada Gözönünde Bulundurulma Durumunun Değerlendirilmesi" konusunda tezi ile ilgili bir araştırma yapmak istemektedir.

Bu araştırmanın yapılması için gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

İMZA

Y.Doç.Dr. S.Ünal ŞAKAR

EKİ:

1 Adet tez önerisi